

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende indførelse af folkepension, ændringer af fradragreglerne for beregning af folkepension og invalidepension og forhøjelse af pensionernes grundbeløb).

(Foregående del af tredje behandling findes i tidenden sp. 5877, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1191, ændringsforslag udenfor betænkningen i tidenden sp. 5877).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Fortsættelse af tredje behandling af forslag til lov om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing.

(Foregående del af tredje behandling findes i tidenden sp. 5880).

Fortsættelse af tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.).

(Foregående del af tredje behandling findes i tidenden sp. 5880, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1191).

Lovforslagene som helhed sættes til forhandling.

Udvalgets ordfører (Bundvad): Så er vi da kommet så vidt, at lovforslaget om en folkepensionsordning, også omfattende invalidepension, lovforslaget om bedre vilkår for enkerne og lovforslaget om pristalsreguleret alderdomsopsparing kan vedtages ved tredje og sidste behandling og ophøjes til gældende lov.

For mit parti, socialdemokratiet, er dette et lykkeligt øjeblik. Vi har arbejdet med folkepensionsproblemerne i mange år, og nu ser vi vore anstrengelser kronet med held. Jeg vil ikke påstå, at alt er blevet, som mit parti ønskede det, men de mange års ind-

sats munder nu ud i resultater, som vi i øjeblikket finder tilfredsstillende.

Vi har i forhandlingerne lagt vægt på at opnå bred parlamentarisk tilslutning; det blev klart sagt i regeringens åbningstale sidste år, og det blev gentaget og fremhævet ved lovforslagenes fremsættelse. Vort synspunkt har været det, at en stor og gennemgribende social reform, der afviger afgørende fra hidtil gældende regler, burde vedtages med størst mulig tilslutning. Det vil befæste reformen og give os et sikkert grundlag at bygge videre på, når de økonomiske og politiske muligheder er tilstede. Derfor har vi i forhandlingerne i udvalget søgt frem mod enighed, og det er med glæde, jeg i dag konstaterer, at det trods mange besværligheder og langvarige forhandlinger er lykkedes at nå til enighed om et resultat, som betyder virkelige sociale fremskridt på linie med mit partis principielle indstilling til disse problemer.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder vedrørende de tre lovforslag, som vi nu snart skal vedtage. Det tillader tiden og den højtærede formand jo ikke. Jeg vil i stedet omtale et par forhold, som har været fremme i den offentlige diskussion, særlig fordi jeg synes, at misforståelser har gjort sig gældende.

Vi har af dagspressen set, at privatpensionisterne har protesteret mod lovforslaget om folkepension, og man har nærmest fået indtryk af, at forslaget betyder en forringelse i forhold til de nugældende bestemmelser. Dette er ikke tilfældet. Uden at nævne tal vil jeg gerne konstatere, at privatpensionisterne på alle trin af indtægtskalaen — jeg understreger: på alle trin — vil være bedre stillet end efter de nugældende bestemmelser, og jeg begriber ikke, hvilken interesse man kan have af at, jeg tør vel ikke sige skjule, men så i alt fald overse denne kendsgerning.

Iøvrigt er det karakteristisk ved den nye ordning, at der netop gives plads for større arbejdsindkomst, større pensionsindkomst og større formueindkomst, før folkepensionens beløb beregnes. Vi har netop lagt vægt på, at det skal kunne betale sig at bestille noget og spare op, og det tjener ikke noget fornuftigt formål at skjule denne kendsgerning; det vil folk alligevel snart få øjnene åbne for.

[Bundvad.]

Iøvrigt vil den ganske almindelige privatpensionist med en årlig pension på 5 000—6 000 kr. hurtigt opdage, at den nye ordning er til stor fordel netop for ham. I det hele vil jeg gerne fremhæve, at den nye ordning giver langt større muligheder for at lave overbygninger på folkepensionen end de nugældende regler, og jeg vil opfordre enkeltpersoner og organisationer til at være opmærksomme på disse muligheder. Det fremmer den enkeltes interesser, og det fremmer den opsparing, som alle må være interesseret i.

Hvad tjenestemændene angår, havde vi ønsket at holde dem udenfor ordningen og derefter lade lønningskommissionen finde frem til den tilpasning, som alle mener er nødvendig. Vi er nu havnet i en mellem-løsning, hvorefter tjenestemændene ikke får del i folkepensionens mindstebeløb, mens de skal betale bidrag som andre borgere. Det må herefter være kommissionens opgave at finde frem til den placering, tjenestemændene skal have i forhold til folkepensionsordningen. Jeg tror, at denne ordning er rigtig, og lad mig føje til: jeg tror ikke, at nogen tjenestemand har noget som helst imod, at andre end de selv får rimelige kår på deres gamle dage. Nu gælder det om at tilpasse de to ordninger på fornuftig måde til hinanden. Ingen kan være tjent med, at der opstår et modsætningsforhold mellem tjenestemænd og andre. Det herskende spændingsforhold, som alle ved eksisterer, bør derfor søges udløst til gensidig glæde og i gensidig forståelse.

Må jeg så omtale et andet forhold. Jeg har mødt den opfattelse, at rådighedsbeløbet falder væk ved den nye ordning. Dette er forkert. Samme beløb i kroner og øre vil være til rådighed. Det samme gælder de tillæg, som beror på individuel bedømmelse. Heri er intet ændret.

Fra socialdemokratiets side har vi under de sidste forhandlinger søgt at få hustrutillægget sat i vejret, idet vi er klar over, at der i hjem, hvor hustruen er yngre og derfor ikke kan få folkepension, kan opstå store vanskeligheder. Vi har imidlertid ikke kunnet trænge igennem med vore synspunkter, så det spørgsmål står på vor ønskeseddel.

Som jeg tidligere har sagt, vil jeg ikke omtale enkeltheder. Derfor skal jeg heller ikke dvæle ved de enkelte satser. Dem kan man vurdere forskelligt, men det vil være rigtigt at gøre opmærksom på, at folkepensionen medfører en samlet forbedring for vore gamle på 200 mill. kr. pr. år. Invaliderne vil få ca. 25 mill. kr. mere pr. år og enkerne 4—5 mill. kr. mere. Dette er tal, man kan tage og føle på, uden omsvøb og dikkedarer. Så meget bedre er den nye ordning i forhold til den nugældende. Disse penge skal skaffes ved et pensionsbidrag på 1 pct. af indtægten efter en række fradrag, og resten skal skaffes ved besparelser på statens budget. Jeg er klar over, at vi opfatter begrebet besparelser højst forskelligt, og at hvert parti vil møde med sin egen spareplan, men det ændrer ikke den kendsgerning, at partierne er enige om, at pengene til folkepensionen *skal* skaffes.

Må jeg herefter sammenfatte:

Et kompromis indeholder aldrig det, et enkelt parti ønsker, således heller ikke i dette tilfælde. Men vi kan give det resultat, der nu foreligger; vor fulde tilslutning.

Forslaget om en folkepension indeholder forbedringer for de nuværende gamle og invaliderne.

Fradragsreglerne er lempet, så der er plads for større fortjeneste og opsparing.

Zoneudligningen mellem landsdelene har gjort et godt skridt i den rigtige retning. Medens forholdet var 100 : 84 : 78, bliver det fremtidigt 100 : 95 : 87.

Folkepensionen bliver nu slået fast som et princip ved det nye mindstebeløb og bliver reguleret efter regler i overensstemmelse med socialdemokratiets forslag fra 1952.

Invaliderne får samme tillæg som folkepensionisterne, og invalidetillægget bliver derudover forhøjet med 15 kr. pr. måned. Videre vil invalidernes særlige problemer blive taget op til behandling i en kommission.

Enlige mødres kår bliver forbedret, og der er givet løfte om nedsættelse af et udvalg til at arbejde med de problemer, som en egentlig enkepensionsordning indeholder.

Det grundlag, vi hermed etablerer, er det muligt at bygge videre på, når samfundets økonomi tillader det, og det kan

[Bundvad.]

enkelt ske derved, at reguleringsprocenten for mindstebeløbet, der er sat til 9, forhøjes.

Videre gennemføres lovforslaget om en pristalsreguleret alderdomsopsparring.

Jeg vil gerne sige, som jeg har sagt før, at jeg tror, det havde været bedst, om man havde fulgt det socialdemokratiske forslag fra 1952 om fastlæggelse af den gradvise udvikling til fuldstændig folkepension. Det ville man imidlertid ikke, men det er min opfattelse, at således som vi nu fastlægger ordningen, kan man ikke fremtidig komme uden om ved nye drøftelser at tage hensyn til det socialdemokratiske forslag, og jeg tror, at det vil blive vejledende fremover.

Til slut vil jeg gerne takke udvalgets formand, det ærede medlem fru Edel Saunte, for dygtig ledelse af udvalgets arbejde. Jeg takker også protokolsekretær Ove Madsen for værdifuld indsats. Videre vil jeg gerne sige tak til de radikale for udholdenhed.

Endelig vil jeg sige, at jeg er lykkelig over, at vi gennem de mange år ikke et øjeblik slap vort tag i denne sag. I løbet af dagen i dag er resultatet i havn.

På socialdemokratiets vegne anbefaler jeg at stemme for de tre foreliggende lovforslag: folkepensionsforslaget, forslaget om hjælp til enker og forslaget om den pristalsregulerede alderdomsforsikring og alderdomsopsparring.

Poul Møller: Det konservative folkeparti er stadig af den opfattelse, at det havde været det bedste både for denne betydningsfulde sag og for befolkningens opfattelse af den og diskussionen om den, om dens endelige vedtagelse var udskudt, indtil der var tilvejebragt den fuldstændige dækning for de merudgifter, den indebærer. Vi har sagt dette så tit og så stærkt, at overhovedet ingen kan være i tvivl om vor indstilling på dette område.

Vi beklager derfor, at flertallet, der bestemmer lovforslagene gang i det høje ting, har presset afgørelsen frem til i dag. Det havde været bedre, om man havde fulgt vore utallige henvendelser, henstillinger, opfordringer og anmodninger, således at vedtagelsen først havde fundet sted, når den fulde dækning var tilvejebragt. Dette havde ikke på nogen måde medført, at

folkepensionen til ældre medborgere var blevet udskudt, idet det var klart for alle fra forslagens vedtagelse ved anden behandling, at loven skulle træde i kraft fra den 1. april 1957 med hensyn til bidragsbetalingen og fra den 1. oktober 1957 med hensyn til udbetalingen.

Men dette har man altså ikke villet tage hensyn til, og vi skal derfor fra det konservative folkepartis side i dag ved vor afstemning tage stilling til folkepensionssagen, som den nu foreligger. Vi stemmer ikke imod, selvom vore ønsker med hensyn til tidspunkt og sagens behandlingsmåde ikke er imødekommet, og selvom de kunne være imødekommet, uden at der var sket nogen skade. Vi stemmer alligevel ikke imod, men vi stemmer for, simpelthen fordi vi altid har været og fortsat er principielle tilhængere af en folkepension. Et flertal i mit parti stemmer derfor for, fordi vi ikke mener det muligt, når fire partier skal enes om en ordning, at nå frem til et bedre forslag end det, der nu foreligger til endelig afgørelse i det høje ting. Vi går ud fra, at tingets partier vil forstå, at de ved afstemningen i dag påtager sig forpligtelsen til inden folkepensionsordningens ikrafttræden at finde frem til dens fulde finansiering i overensstemmelse med betænkningens bemærkninger herom.

Vi stemmer altså for forslaget, selvom det som resultat af langvarige forligsforhandlinger i nogle henseender har et indhold, som vi ikke er begejstrede for. Enhver, der har fulgt denne sags behandling, vil vide, at det konservative folkeparti under forhandlingerne i månedsvis søgte at overbevise flertallet om, at det havde været klogere, rigtigere og rimeligere, om vi havde udskudt tildelingen af folkepension til alle — det såkaldte mindstebeløb — indtil landets økonomiske situation var bedre. Det ville have sparet ordningen for omkring 60 mill. kr. årlig. Det ville have lettet os for de finansieringsbekymringer, der nu optager os. Og det er jo ingen socialpolitisk nødvendighed at yde hjælp til dem, der ikke har hjælp behov. Derfor kunne vi have udskudt dette. Vi trængte imidlertid ikke igennem med vort synspunkt, lige så lidt som vi fandt frem til en holdbar ordning for tjenestemændene. I betænkningen er det understreget, at lønningskommis-

[Poul Møller.]

sionen ved overvejelserne af tjenestemændenes fremtidige løn- og pensionsvilkår skal tage hensyn til den bidragspligt, der herved er pålagt tjenestemandstanden. Vi håber derfor, at der nu snarest muligt kommer skub i lønningskommissionens arbejde, således at der kan tilvejebringes en hurtig og tilfredsstillende ordning for tjenestemændene.

Men som sagt, vi stemmer i dag for lovforlaget, i hvert fald det overvejende flertal af mit partis medlemmer her i tinget, trods de mangler, der klæber ved det. Vi har hele tiden ment, at når alle partier i princippet var enige om en folkepensionering til afløsning af den nugældende aldersrenteordning, så måtte man søge at forhandle sig tilrette, at forhandle sig frem til en ordning, der lå ens egne synspunkter så nær som muligt. Det er det, vi har gjort. Vi har bidraget til den fælles løsning med vore tanker og forslag, baseret på den opfattelse af en folkepension, som var fremherskende i vide konservative kredse. Det drejer sig ikke her om at indtage en taktisk fortrinlig holdning, men om at få et tilfredsstillende resultat.

Ved ordningen af folkepensioneringen må man jo se i øjnene, at der næppe gives nogen vej tilbage. Det vil ikke være muligt for senere regeringer i princippet at ændre den ordning, man nu når frem til. Det vil ikke være muligt senere at ophæve en folkepensionering, når først befolkningen gennem en årrække har betalt folkepensionsbidrag. Dette bør kritikken erindre, thi det betyder, at ethvert politisk parti må forsøge at gøre sin indflydelse gældende, så at en sådan langtidsforanstaltning bliver så rigtig, i så stor overensstemmelse med partiets principielle synspunkter, som det vel er muligt. Havde vi ladet f. eks. det flertal, der inden socialministerens fremsættelse i efteråret var forpligtet på det daværende forslag, klare sagen alene, havde vi ikke kunnet gøre vor indsats til fordel for opsparingen og den samlede ordningsbilliggørelse.

Ved en sådan langtidsforanstaltning gælder der derfor ikke og kan ikke gælde almindelige taktiske synspunkter, der nægter at se ud over næste valgdag, men der må gælde en saglig vilje til at sætte sit

præg på ordningens udformning, så at den fremmer og ikke svækker det liv i et samfund, som mit parti sigter imod. Det er dette, vi har søgt.

For os har det været afgørende, at den reform, vi her nåede frem til, forenede fire hensyn. Det første var, at man forbedrede de dårligst stillede kår i vort land, det andet, at man fremmede arbejdslysten, det tredje, at man øgede opsparingsviljen, og det fjerde, at en sådan reform hvilede på en finansiering, hvortil de flest mulige bidrog. Vore egne forslag af 25. april i år mener vi i udpræget grad tilgodeså disse fire hensyn.

Spørgsmålet er nu for os, i hvor vidt udstrækning de forslag, vi skal stemme om i dag, tilfredsstillende det konservative folkeparti med hensyn til disse fire punkter, og det afgørende for mit parti vil derfor være, hvorvidt disse fire hensyn er bedre tilgodeset i den her foreslåede ordning, end de er i den bestående aldersrenteordning. Thi er der opnået væsentlige fremskridt i disse henseender, så kan det også bære de merudgifter, som herved pålægges borgerne. Vi har jo alle været klar over, at der ved overgang til en folkepension måtte blive tale om en merudgift. Herom har der overhovedet ikke på noget tidspunkt kunnet herske tvivl, lige så lidt som overgang til en obligatorisk folkeforsikring kunne ske, uden at det ville medføre merudgifter. Det væsentlige er imidlertid, om disse merudgifter står i rimeligt forhold til det opnåede. Jeg skal derfor tillade mig at prøve på at gennemgå den ordning, vi nu når frem til, under hensyn til disse fire spørgsmål: Hvordan er det gået med de dårligst stillede i vort land? Fremmer ordningen arbejdslysten? Øger den opsparingsviljen? Og hviler den på en finansieringsordning, hvortil de flest mulige bidrager?

Hvad nu det første angår, er det naturligvis klart, at aldersrentemodtagerne, de mindst bemidlede ældre borgere, der er uden andre indtægter, får deres kår forbedret gennem denne overgang til folkepensionering. Forbedringen bliver på henholdsvis 400, 500 og 600 kr. i de tre geografiske områder, man arbejder med. Denne hjælp vil lette de gamles kår, og jeg tror, at vi her i tinget har været klar over, ligesom man vel også udenfor tinget forlængst

[Paul Møller.]

er blevet klar over, at man ikke kunne gennemføre en reform af denne karakter uden at give en håndsækning til de dårligst stillede gamle.

For vore invalider betyder forslaget en hjælp af et betydeligt omfang, nemlig henholdsvis 580 kr., 680 kr. og 780 kr. årlig i de tre områder. For både alders- og invaliderentemodtagere sker der samtidig en udjævning af misforholdet eller forskellen indenfor de tre geografiske områder.

For enker og enkers børn åbner denne lovgivning helt nye muligheder for hjælp til uddannelse, hjælp til erhvervsmæssig oplæring og hjælp til forsørgelse.

Det konservative folkeparti kan ikke være kold overfor den sociale nød, der skal afskaffes eller mindskes for de dårligst stillede i vort land gennem disse foranstaltninger, og vi mener derfor, at forslaget yder en værdifuld håndsækning til socialt nødstedte personer.

Jeg går derefter over til det andet hensyn, som en folkepensionsreform efter konservativ opfattelse måtte tage, nemlig om arbejdslysten fremmes ved denne reform. For det første er aldersgrænsen sat op fra 65 til 67 år, for enlige kvinder fra 60 til 62 år, hvilket næppe havde været politisk muligt uden i forbindelse med en dybtgående reform. Denne forhøjede aldersgrænse skulle absolut medføre, at befolkningen indstiller sig på at virke produktivt indtil det 67. år, og at erhvervslivet indstiller sig på at bevare arbejdskraften, indtil folk når op til de nye aldersgrænser.

For det andet gennemføres stærkt forhøjede ventetillæg for dem, der udskyder pensionsalderen til 70 og 72 år eller for enlige kvinder til 65 og 67 år. Heri ligger en væsentlig forbedring i forhold til den gældende ordnings såre beskedne ventetillæg og derigennem et virkeligt incitament og en virkelig opfordring til de ældre medborgere om at arbejde længst muligt. For det tredje er fradragreglerne ikke blot blevet forbedret for formueindtægter og pensionsindtægter, men også for arbejdsindtægter, idet alle ældre personer, invalider og invaliders hustruer samt enker nu får mulighed for at have beskæftigelse og arbejdsindtægter i videre omfang end tidligere, uden at dette kommer dem til skade.

Vil de tjene mere end 4 000—5 000 kr., sker der i alders- og invaliderenten en nedtrapning, men i så fald nærmer de sig også indtægterne for fuldt arbejdende, der vel i de fleste tilfælde må nøjes med mindstebeløbet. På disse 3 punkter: i den forhøjede aldersgrænse, i ventetillæggene og de forbedrede fradragregler for arbejdsindkomster i forhold til i dag ligger en så kraftig opfordring og et sådant bidrag til produktion og beskæftigelse, at det konservative folkeparti for sit vedkommende mener, at denne reform vil forhøje arbejdslysten og forbedre muligheden for at øge produktionen. I den henseende fjerner den os fra det, som efter vor opfattelse er faren ved velfærdsstatsfilosofien, velfærdsstatsideologien.

Gælder det samme nu også med henblik på opsparingen? Det er det tredje hensyn, der må tages. Er der i denne lovgivning et stærkere kald på opsparingen i vort folk, end tilfældet er med den gældende ordning? Jeg tror, at svaret herpå kun kan være entydigt. For det første er der selve fradragreglerne, som gør det muligt for alle at spare et beløb, der svarer til en årlig indtægt efter det 67. år på 4 000—5 000 kr. årligt. Det kan være pensionsindtægt, eller det kan være en formue op til 75 000 kr., uden at dette medfører nedgang i folkepensionen. Dette er en væsentlig forbedring for de gamle, den væsentligste forbedring i denne reform for ældre medborgere. Det kan komme til at betyde langt mere end de mindre forhøjelser i selve aldersrentens grundbeløb, fordi det giver en større frihed til at tjene og større frihed til at spare og til at have indtægter ved siden af. Det er en appel til den jævne og brede befolknings sparsommelighed, der ligger i denne lovgivning.

Det er rigtigt, at nedslagsreglerne er stejle, når man kommer op på indtægter eller formuedannelser udover de her nævnte beløb, simpelthen fordi man jo må nå forholdsvis tidligt ned på det indførte mindstebeløb, hvis ikke ordningen skal blive altfor kostbar. Jeg er imidlertid overbevist om, at disse nedslagsregler ikke vil virke straffende og ikke svækkende på opsparingen. Jeg har nok set i flere aviser, at man har påstået dette og nævnt eksempler på, at det ikke kunne betale sig at lægge mere til side, end at man havde 4 000—5 000 kr.

[Poul Møller.]

årlig, når man blev gammel. Men der er ingen, der ved, om man, når man bliver gammel, lever i ægteskab eller er enlig. Der er ingen, der ved, hvordan ens liv vil forme sig, og de fleste yngre vil vel sigte imod at have en opsparing, der medfører, at de kan nøjes med mindstebeløbet, og vil føle sig animeret til at nå så højt op, at de ikke har grund til at frygte nedslagsreglerne i det, jeg vil kalde mellemzonen. Jeg vil derfor ikke tro, at disse bratte nedslagsregler vil medføre en nedgang i opsparingen, men i det store fradragsfri beløb vil der til gengæld ligge et incitament til at have en betydelig opsparing for alle, som ikke i dag ser nogen fordel i en opsparing.

For det andet bliver denne opsparingsform ved de specielle forbedringer for formueopsparing stillet betydelig gunstigere, end tilfældet hidtil har været. Vi kommer jo ikke uden om, at kapitalopsparing, formueopsparing, har været stillet ugunstigt i den nuværende aldersrentelovgivning, fordi man simpelthen har antaget, at de, der havde en formue lidt udover det helt jævne, skulle bruge denne formue, inden de fik aldersrente. Heri sker der nu en afgørende ændring, som også skulle betyde forøget opsparing.

For det tredje er der ved forslaget om en konjunkturfast opsparing for første gang i vort land skabt mulighed for opsparing uden frygt for inflation. Det er jo inflationen, der har skræmt vore sparere og mindsket opsparingslysten. I det omfang, frygten for inflation kan fjernes, lægger vi samtidig grunden til dens bekæmpelse, fordi øget opsparing er det eneste våben mod inflationens overforbrug, fordi den øgede opsparing giver os investeringsmuligheder i det private erhvervsliv og giver os beskæftigelsesmuligheder. Gennem denne opsparingsordning er der i virkeligheden skabt en folkeforsikring, ganske vist en frivillig, en folkeforsikring for dem, der vil benytte den. Der er skabt en ligestilling med tjenestemandspensionister for dem, der vil have en ligestilling, både principielt med hensyn til værdifasthed i pensionen og reelt med hensyn til beløbenes størrelse. Den mand og den kone, der påtager sig

at lægge lige så meget til side til aldersopsparing, som tjenestemændene betaler i pensionsbidrag, kan sikre sig værdifast 4 000 kr. om året fra det 67. år og en folkepension ved siden af på omkring 5 000 kr. om året, altså i alt godt 9 000 kr. om året. Derved bliver dette ægtepar ligestillet med de store og talstærke tjenestemandsgupper. Det er derfor i fremtiden den enkeltes egen sag, om han vil have det så godt i sin alderdom, som postbudet og sporvognskonduktøren har det. Hvis han af sin indkomst vil betale pensionsbidrag svarende til tjenestemandssstandens, kan han værdifast sikre sig beløb af tilsvarende størrelse. Dette er udpræget hjælp til selvhjælp, det giver tryghed for dem, der vil sikres, og det skaffer det danske samfund den kraftige pengeopsparing i hele folket, som alene kan ændre mentaliteten overfor opsparingens værdi.

Endelig er det opsparingsfremmende synspunkt i denne reform yderligere understreget ved den skattefritagelse, der her for første gang ydes indskud i banker og sparekasser. Det er vort håb, at selv denne ordnings værste og hårdeste kritikere vil give mig medhold i, at opsparingssynspunktet er tilgodeset, sparsommeligheden og fliden får bedre vilkår under denne nyordning, end tilfældet har været nogensinde før under en dansk alderslovgivning; det må veje tungt for det konservative folkeparti.

Jeg går dernæst over til det fjerde hensyn, fordelingen af byrderne, spørgsmålet om, hvorvidt alle skal bidrage til finansieringen af de merudgifter, ordningen medfører. For os har det været af største betydning, at det, vi er nået frem til, ikke blev lagt over på den direkte beskatning, der med sin progression altid vil tynde mellemstanden urimeligt hårdt og modvirke arbejdslysten og opsparingsviljen. Vi har accepteret ministeriets skøn over ordningens udgifter. Jeg gad nok vide, om nogen i denne sal har indsigt til at tilsidesætte de beregninger, ministeriets embedsmænd er nået frem til. Foranlediget af fremtrædende borgeres betænkeligheder på dette område har vi påny drøftet ordningens omkostninger i folketingsudvalget, og vi mener herefter, at embedsmændenes beregninger virker særdeles nøjterne. De sonderer mellem personer

[Poul Møller.]

under 67 år og personer over 67 år. De regner med, at den første gruppe ikke vil forøges procentuelt som følge af overgangen til folkepensionering, fordi denne gruppe ikke bliver berettiget til folkepensionens mindstebeløb og derfor ikke trækkes ind i den øvrige del af folkepensionsordningen, men også fordi denne gruppe — i hvert fald en del af den — selvfølgelig kun i en overgangstid bliver forpligtet til ydelsen. Man regner altså med uforandret procent, 41, af disse persongrupper som modtagere af folkepension. For dem over 67 år regnes der med, at 80 pct. vil tage den indkomstbestemte folkepension, medens de resterende 20 pct. ikke vil tage den. Af disse resterende 20 pct. udgør omkring halvdelen tjenestemænd og dermed ligestillede, der slet ikke er berettiget til folkepension og altså ikke kan belaste ordningen med udgifter. Tilbage bliver ca. 40 000 personer over 67 år, der på grund af højere indkomster kun kan få mindstebeløbet. Det er forudsat, at samtlige disse 40 000 tager mindstebeløbet. Vi har ikke ment at kunne bestride, at det er nøgternt at regne med, at der fortsat i vort land vil være 40 000 personer over 67 år, hvis indkomster er af en sådan karakter, at de kun kan være berettiget til mindstebeløbet. Vi har imidlertid fået at vide, at såfremt den første gruppe personer under 67 år vokser fra 41 pct. til 50 pct., bliver merudgiften 20 mill. kr. større. Det er vel næppe tænkeligt, at denne gruppe kan overstige 50 pct., dels fordi det er en overgangsordning, dels fordi vel fortsat halvdelen af landets mænd i alderen fra 65 til 67 år og enlige kvinder fra 62 til 67 år vil bevare de indkomster, de tidligere har haft i erhvervslivet eller på anden måde. Vi tror simpelthen ikke, vi når dertil, at over 50 pct. af befolkningen holder op med at arbejde, når de er fyldt 65 år. Forsåvidt angår den anden gruppe, gruppen over 67 år, betyder det, hvis den stiger til 85 pct., yderligere 20 mill. kr. i merudgift, men det vil sige, at der i vort land kun er

20 000 personer i disse aldersgrupper med indtægter, der er så høje, at de kun kan have mindstebeløbet, altså ialt kun 20 000 enlige med indtægter over 7 000—8 000 kr. og ægtepar med indtægter over 10 000—11 000 kr. Det er næppe tænkeligt, at man kommer over denne procent på 85.

Vi mener derfor, at nøgternt bedømt er den yderste risiko, at ordningen bliver 40 mill. kr. dyrere end anslået. Merudgifterne er ca. 200 mill. kr. eller 20—25 pct. større end udgifterne til den gældende aldersrenteordning. I det omfang arbejdsindsats og opsparevillje fremmes ved denne reform, skulle de beregnede merudgifter kunne hentes hjem i form af betydelige samfundsøkonomiske fordele. Det kan derfor efter vor mening forsvares at belaste vore offentlige udgifter med denne merudgift.

Man er på nuværende tidspunkt nået frem til to dækningsformer — idet man endnu ikke kender besparelserne — som må være tilfredsstillende for det konservative folkeparti. For det første folkepensionsbidraget, som vi betragter som en fordel i forhold til den nuværende fordeling af de sociale udgifter. Vi har før talt om at opnå en anden fordeling af de sociale udgifter, men er altid blevet afvist. Vi er nu nået frem til, at disse merudgifter ikke belaster mellemstanden med progression i skatteskalaen, vi er nået frem til et bidrag til opkrævning med en ensartet procent for alle indkomster, der kan fradrages på selvangivelsen, og som ikke indgår i pristallet. Alt dette er vi tilfredse med, og vi er ligeledes tilfredse med den anden dækningsform, der er foreslået, nemlig de forhøjede invalideforsikringsbidrag, hvorigenem alle merudgifter til invaliderne er dækket. Samtlige merudgifter ved invalideordningen dækkes gennem en forhøjelse af invalidebidraget for hele den voksne befolkning med samme beløb i kroner og øre. Dette tror jeg også er tilfredsstillende udfra et konservativt synspunkt. Det tilbageerobrer invalideordningen som en mere

[Poul Møller.]

forsikringsbetonet ordning, end den har været under udviklingen i 1930'erne, 1940'erne og 1950'erne.

Altså: ved hensyntagen til de dårligst stillede, ved hensyntagen til fremme af fliden og arbejdslysten samt opsparingsviljen og gennemførelsen af et folkepensionsbidrag og en øget invalideforsikringspræmie er der efter mit partis opfattelse taget hensyn til vore synspunkter i et sådant omfang, at vi kan stemme for denne betydningsfulde lovgivning.

Der er medlemmer af mit partis folketingsgruppe, som er bortrejst og således ikke har været i stand til at komme til stede i dag. Det drejer sig om de ærede medlemmer fru Hanne Budtz, hr. Reedtz-Thott, hr. Foss og hr. Fibiger. De har alle bedt mig om at meddele tinget, at de er enige med partiets flertal og ville stemme i overensstemmelse med min anbefaling af forslaget. Det er muligt, at det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft må rejse inden afstemningen, men han har også bedt mig meddele, at han ønsker at stemme for folkepensionsforslaget. Der er medlemmer af mit parti, som ikke ønsker at stemme for. De vil selv motivere deres holdning.

Jeg kan herefter på et overvældende flertals vegne i mit parti anbefale ærede medlemmer at stemme for den ordning, vi nu er nået frem til.

Lorentzen: Selvom det udvalg, der har beskæftiget sig med folkeforsikringen, havde arbejdet endnu et år, ville der i den ellefte time være fremkommet indsigelser mod både den ene og den anden bestemmelse. Nogle af indsigelserne ville antagelig have været værdifulde, medens størsteparten til gengæld ville være præget af stor ensidighed. Ethvert udvalgsarbejde bør naturligvis sætte sig som mål at gøre arbejdet bedst muligt og ikke skyde noget problem til side, der har direkte tilknytning til det pågældende lovforslag, men man må ikke glemme, at den menneskelige fantasi ikke er i stand til at forestille sig alle situationer, og derfor vil ethvert lovforslag af noget format før eller siden komme ud for tvivls spørgsmål, der skal fortolkes enten af den ene eller den anden. Der har her i udvalget været rejst mange indsigelser, og der er

også fra vor side blevet fremsat kritik mod, at regeringspartiet og det radikale venstre af en eller anden grund — jeg kan ikke sige hvilken — har hæftet sig ved, at forslaget skulle være færdigt inden 1. oktober, skønt man må sige, at bortset fra nogle overgangsbestemmelser træder loven først i kraft i sin fulde virkning den 1. oktober 1957.

Vi havde ønsket fuld klarhed over finansieringen, selvom dette problem nok i en vis forstand først vil blive rigtig aktuelt i regnskabsåret 1958—59, når loven kommer til at virke med hele sin tyngde. Vi har derimod ikke krævet, at tjenestemændenes fremtidige lønforhold først skulle klares. Vi har ikke ment, at dette udvalg havde kompetence til at beskæftige sig hermed, men udvalget har påpeget, at der indenfor alle partier var tilslutning til den retningslinie for tjenestemændenes fremtidige stilling, som har fundet udtryk i betænkningen. Skulle udvalgets arbejde først have været afsluttet, når lønningskommissionen var nået til vejs ende med de mange problemer, der knytter sig til disse spørgsmål, kunne vi vel godt regne med, at så var der gået — skal jeg være meget forsigtig og sige en 2—3 år, inden dette lovforslag var blevet vedtaget. Nu ved jeg såre vel, at det netop er ønsket om at forhale sagen eller eventuelt helt lade den bortfalde, der hos mange har dikteret kravet om, at tjenestemændenes forhold skulle afklares endeligt, inden lovforslaget kunne vedtages. Jeg skal ikke brede mig angående dette spørgsmål, men kun spørge: Mon vurderingen af politikerne i den offentlige mening kunne have tålt en langvarig udsættelse af dette lovforslags gennemførelse?

Forud for sidste valg — det var jo i 1953, og i dag skriver vi 1956 — lovede langt størsteparten af folketingskandidaterne at gå ind for folkepensionen, og nogle, ja, vel mange, gav løfter, som ikke bliver indfriet med dette lovforslag. Derimod vil jeg mene, at forslaget godt kan bære de mere moderate udtalelser om folkepensionen frelst gennem skærsilden. Det er imidlertid tydeligt for enhver avislæser, at de mange indvendinger mod lovforslaget i dagbladens ledere ofte fremsættes for at vinde sympati i alle kredse; man ved jo såre vel, at der både i den ene og den anden

[Lorentzen.]

kreds er misfornøjelse med forslaget, men meget få ledere i bladene har dog fundet det opportunt at gå åbenlyst imod det.

Som allerede berørt er vi fra venstres side meget utilfredse med, at regeringen ikke i god tid har søgt at finde frem til varige besparelser på de ca. 100 mill. kr., som har været diskuteret. Jeg må dog erkende, at når man har den indstilling, som den højtærede finansminister har, at man kort og godt siger, at det er egentlig ikke vor hovedpine, for vi har foreslået, at hele beløbet skulle dækkes gennem et særligt bidrag, men vi har måttet bøje os, fordi der i udvalget var et politisk flertal for, at i hvert fald en del af beløbet skulle opnås ved besparelser, ligger der heri en forklaring på, at den højtærede finansminister og regeringen er kommet lidt sent i bevægelse. Det kan måske også være, at der kan rettes bebrejdelser mod andre, der ikke har vist større vilje til at komme med spareforslag. Jeg personlig mener dog, at dette i første række påhviler den høje regering, der jo har hele administrationen og dermed også magten til at kunne spille ud.

Vi må imidlertid stå fast på det standpunkt, at der skal besparelser til, og vi hilser naturligvis med tilfredshed, at den højtærede finansminister og socialdemokratiet gik med til, at det konservative folkeparti og venstre fik en tilføjelse ind i tillægsbetænkningen som et udtryk for udvalgets enstemmige opfattelse. Jeg tænker på den bestemmelse, der i tillægsbetænkningen har følgende ordlyd:

„Med hensyn til finansieringen af folkepensionen har finansministeren og udvalget tiltrådt den retningslinie, at 1 pct. af den skattepligtige indtægt opkræves som et særligt folkepensionsbidrag, og at den resterende del af merudgiften skal opnås ved besparelser.“

Vi på vor side vedkender os, at vi, inden den nævnte passus blev godkendt af den socialdemokratiske gruppe — det gælder muligvis også det radikale venstres repræsentanter i udvalget — gav udtryk for, at besparelser på nogle områder kan sidestilles med indtægtsforøgelse, nemlig hvis det kan dokumenteres, at den statsydelse, der præsteres, giver underskud, og det derfor er rimeligt, at den, der modtager ydelsen

eller tjenesten, kommer til at betale en forhøjet afgift. Ligeledes må vi erkende, at der kan være områder, hvor statens udgifter er steget uforholdsmæssigt meget, medens de øvrige deltageres udgifter ikke er steget tilsvarende, fordi staten reelt har påtaget sig at bære hele stigningen. Men selvom vi godkender denne fortolkning, må vi dog hævde, at „besparelser“ som hovedregel må forstås som udgiftsreduktion og ikke som indtægtsforøgelse.

Venstre har på sin side erkendt, at det ikke ville være rimeligt at sige til regeringen: til de besparelser eller indtægtsforøgelse, I ønsker at gennemføre, kræves tilslutning fra alle de fire partier, som har været med til at godkende det forslag, der foreligger her i dag. Det synes vi ikke man kan kræve. Vi synes kun, man kan kræve, at regeringen kan skaffe politisk dækning i det høje ting for de besparelser, den ønsker at foreslå, selvom så det ene eller det andet parti ikke mener at kunne tiltræde disse besparelser.

Da venstre første gang i udvalget fremsatte denne bemærkning, fandt man et par dage efter i et eller flere blade en analyse af, hvad det betød, og det blev udlagt i retning af, at venstre holdt en bagdør åben for at kunne gå med til en nedskæring af militærudgifterne. Det var mig, der fremsatte den pågældende udtalelse, og jeg er vel derfor også den nærmeste til med en vis autoritet at kunne sige, at noget sådant lå der slet ikke i mine ord. Dermed vil jeg naturligvis ikke sige, at venstre ikke vil være med til at drøfte forsvarlige besparelser også indenfor forsvarsvæsenet. Venstre har jo også i sit forslag til besparelser peget på, at medhjælpssummerne til løst ansat personale, såvel i forsvaret som i den civile administration, er svulmet stærkt op i de senere år, og at det med henblik på en besparelse antagelig vil være nødvendigt hurtigst muligt at gå til en drøftelse af dette forhold.

Personlig nærer jeg ingen tvivl om, at hvis viljen til besparelser er tilstede hos administrationen i alle dens led, fra den øverste til den yngste, er der rige muligheder for besparelser; men det må tillige have til forudsætning, at viljen til sparsommelighed trænger igennem hos hele befolkningen, og at de mange overskrifter, særlig i hovedstadsbladene, om, at man

[Lorentzen.]

ønsker mere politi, flere broer o.s.v., holdes tilbage eller i hvert fald modereres, for at befolkningen ikke skal blive fuldkommen forvirret med hensyn til, hvad Danmark har råd til, og hvad Danmark ikke har råd til. For kan vi ikke gennemføre en sparsommelig linie, er der ingen tvivl om, at det vil gå sådan, at vi på grund af denne manglende evne ikke vil være i stand til at foretage tilstrækkelige produktive investeringer, at vi derfor i det lange løb vil sakke agterud, og at vor levestandard ikke kan hæves, men måske går tilbage, da det jo som bekendt er produktionens vækst, der bestemmer levestandardens vækst, og ikke omvendt. Det er derfor en absolut nødvendighed, at landets regering i sin administration og gennem de lovforslag, den fremsætter, klart tilkendegiver, at skattetrykket og statens udgifter bør lettes.

Et lovforslag som det, vi i dag behandler, har efter vor opfattelse til forudsætning, at der på andre områder vises sparsommelighed, eller at udgiftslove, der i og for sig tjener et godt formål, holdes tilbage. Vil ingen vise tilbageholdenhed overfor udgifterne, vil landet komme ud for meget alvorlige vanskeligheder.

Venstre er ikke blind for, at det er et kostbart lovforslag, der foreligger til afgørelse, men vi tror ikke, det vil svække opsparingsviljen i vort folk, og jeg kan stort set tiltræde de bemærkninger, det ærede medlem hr. Poul Møller fremsatte herom. Venstre vil også være med til på alle områder at virke hen til, at den private opsparing i vort folk fremmes, thi vi er sikre på, at dette alene er nøglen til alt fremskridt og til levestandardens højnelse.

Men når det er sagt, må man på den anden side heller ikke overdrive denne lovgivnings økonomiske rækkevidde. Det må blankt erkendes, at ingen kan afgøre med absolut sikkerhed, hvor stor en forøgelse den vil medføre i udgifterne til folkeforsikring. Jeg ser nok, at partiet de uafhængige ifølge bladene har sagt, at det med sikkerhed kan siges, at folkeforsikringen opererer med langt større tal end dem, der nævnes af regeringen og af folketingets medlemmer. Jeg ved ikke, hvor man har denne viden fra, men jeg vil tro, at udvalgets medlemmer på dette område er lige så velinformerede

som de uafhængige. Adskilligt kunne tyde herpå. Jeg skal i denne forbindelse nævne, at de uafhængige ønsker folkeforsikringen bygget op på forsikringsbasis. Det er nu ikke ganske klart, hvad der menes hermed, om det skal være efter præmiereservesystemet; men hvis det skal det, så er alle sagkyndige enige om, at det vil være en utopi at bygge på det grundlag.

De tal, udvalget har opereret med, skal jeg ikke tilbageholde. Efter den i dag gældende lov om folkeforsikring har der, dels på grund af tilvæksten i de aldersklasser, der er berettigede til aldersrente, dels som følge af befolkningens ændrede indstilling overfor denne art af hjælp, været en stadig vækst i udgiften, og jeg bør naturligvis minde om, at når der skal drages sammenligning mellem udgiften i dag og i fremtiden og i tidligere år, må der tages hensyn til den stærkt forringede værdi af pengenes købeevne. Det vil måske være på sin plads at nævne nogle få tal. I 1956—57 var de offentlige udgifter i henhold til den bestående lov om folkeforsikring rundt regnet 790 mill. kr., og uanset om det foreliggende lovforslag bliver vedtaget her i dag eller ikke, regner man af de allerede nævnte grunde med, at udgiften i 1958—59 vil stige til ca. 812 mill. kr. og i 1962—63 til ca. 928 mill. kr. Vi har af arbejds- og socialministeriernes statsvidenskabelige konsulent fået udregnet, at merudgiften, således som den foregående taler nævnte, vil blive ca. 200 mill. kr. i 1958—59 og 1962—63. Jeg tror nok, at vi fra alle sider er enige om at erkende, at disse tal hviler på en redelig betragtning og også en forsigtig vurdering, og redegørelsen slutter med, at maksimumstallet — og det kaldes kun et teoretisk tal — i hvert fald aldrig vil overstige 240 mill. kr.

Til slut vil jeg gerne sige, at venstre er ikke et doktrinært parti, og det vedkender sig derfor, at staten har mange opgaver at løse. Det vender sig imidlertid imod den tankegang, at det normalt for staten skal gælde, at den må sikre sig et kæmpemæssigt overskud, for at den hermed kan foretage en række kostbare investeringer; thi venstre tror fortsat, at den vigtigste og for samfundet som helhed gavnligste investering er den, der foretages af den private for at skabe et mere effektivt og konkurrence-

[Lorentzen.]

dygtigt produktionsapparat. Jo større overskud staten har, des mindre må man antage der bliver til privat investering og opsparing for den enkelte borger eller hans virksomhed.

Jeg skal hermed på mit partis vegne anbefale at stemme for det foreliggende lovforslag.

Svend Jørgensen: I dag vendes et blad i den danske alderdomsforsorgs historie, idet et enigt folketing, på få undtagelser nær, nu gennemfører det lovforslag, som er begyndelsen til en almindelig folkepension. Den kommende tid må så være afgørende for, hvornår man skal gå videre ad denne vej. Vi er enige om, at vi vil skabe så gode kår, som det er muligt, for vore gamle. Har vi end været uenige om vejen, vi skulle frem ad, har der dog været enighed om målet, nemlig intet mindre end løsningen af vor tids største sociale opgave.

Et særkende for den danske alderdomslovgivning har det stedse været, at man ville give en ydelse, som var tilstrækkelig til, at modtageren kunne klare sig hermed uden at falde andre til byrde. Denne tanke er grundlaget for den indtægtsbestemte folkepension, hvis maksimumsbeløb nu for et ægtepar i København ansættes til 5 064 kr., i købstæderne til 4 800 kr. og i det øvrige land til 4 404 kr., medens den for enlige skal udgøre henholdsvis 3 360 kr., 3 228 kr. og 2 952 kr. Vi har fundet disse beløb rimelige, når man samtidig sætter det fradragss frie beløb til 67 pct. Hvad der tjenes herudover, bevirker fradrag i folkepensionen fra 60 pct. til 96 pct. stigende i takt med stigningen i egenindtægten, indtil den endelig afløses af folkepensionens mindstebeløb, som er 1 020 kr. for ægtepar og 684 kr for enlige. Det kan blive et spørgsmål, hvorvidt disse henholdsvis 1 020 kr. og 684 kr. skal udbetales månedsvis eller kvartalsvis, men jeg henstiller til den højtærede socialministers overvejelse, at han, så længe disse beløb ikke er større, end de nu er fastsat til, for at lette arbejdet for den kommunale administration i det vejledende cirkulære fastsætter kvartalsvis udbetaling.

Øvrigt blev det i tillægsbetænkningen fastslået, at ansøgninger om folkepension skal indgives til kommunalbestyrelsen, som så for at undgå oprettelsen af ny admini-

strative organer kan delegere sin kompetence på dette område til et af de bestående udvalg. Jeg forudsætter imidlertid — og det vil jeg gerne have den højtærede socialministers ord for — at folk, der kun ønsker folkepensionens mindstebeløb, kan nøjes med at sende en meddelelse til kommunalbestyrelsen om, at de nu i henhold til den medfølgende dåbsattest er fyldt 67 år og ønsker folkepension; kommunalbestyrelsen kan så lade meddelelsen gå videre til det udvalg, den har delegeret sin kompetence til, og dette udvalg vil derpå drage omsorg for udbetalingen.

Som bekendt har spørgsmålet om privatpensionisternes stilling givet anledning til en meget vidtløftig drøftelse. Jeg udtalte ved anden behandling af lovforslaget her i det høje ting som ordfører for mit parti, at hvis der var noget at rette, måtte vi se på det inden tredje behandling. Privatpensionisterne får nu den begunstigelse, at man nedsætter det fradragss frie beløb med $\frac{1}{4}$ og ændrer folkeforsikringslovens § 41, således at der ved beregning af folkepension for arbejds- og pensionsindtægt yderligere ses bort fra et beløb, der svarer til $\frac{1}{3}$ af det nye fradragss frie beløb.

En sammenligning mellem privatpensionister og formueejere ligger jo lige for. Formueejerne har den fordel, at de eventuelt kan efterlade deres formue til deres arvinger, medens privatpensionisternes formue går tabt ved deres død. Dette forhold er der taget hensyn til gennem de før nævnte begunstigelser. Der hersker megen tvivl om, hvorvidt disse begunstigelser så er tilstrækkelige eller ej, men det må tiden vise. Er der endnu noget at rette, gør jeg opmærksom på, at loven jo er en nydannelse, som ikke udelukker revision ad åre.

Tjenestemændenes forhold til folkepensionen havde det radikale venstre gerne set henvist til den siddende lønningskommission, således som det forudsattes i det oprindelige forslag, og således som vore repræsentanter stadigvæk har krævet det i udvalget, men et forlig er et forlig, og vi føler os forpligtet af forliget ved anden behandling. Tjenestemænd, folketingsmedlemmer, borgmestre, sognerådsformænd m. fl., der i medfør af deres hverv oppebærer pension, hvori der indgår offentlige midler, uden at der har foreligget et egentligt

[Svend Jørgensen.]

ansættelsesforhold, må altså finde sig i at betale folkepensionsbidrag. Det udtales dog i betænkningen for statstjenestemændenes vedkommende, at den omstændighed, at disse skal betale til folkepension uden selv at kunne oppebære denne, naturligvis vil blive taget i betragtning af lønningskommissionen ved fastsættelsen af de pågældendes fremtidige lønnings- og pensionsvilkår. Det bør endvidere erindres, at ingen tænker på at antaste de nuværende tjenestemænds pensioner. Tjenestemændene har et kontraktligt forhold med staten, som ikke i nogen måde berøres ved folkepensionens indførelse.

Finansieringen af folkepensionen skal ske dels ved besparelser på statens budget, dels ved opkrævning af et folkepensionsbidrag på 1 pct. Dette beløb skal påføres stats-skatteblanketten og er fradragsberettiget i næste års indkomst. Bidrag under 40 kr. for forsørgere og 25 kr. for enlige opkræves ikke. Det vil altså sige, at indtægter på 4 000 kr. og 2 500 kr. i skalaindkomst er fritaget for bidrag. Alle andre skal betale.

Folkepensionen vil medføre en årlig merudgift på ca. 200 mill. kr., første gang i 1958—59. Dette udgiftsbeløb vil stort set være det samme i 1962—63, altså ved 6. årets udgang, på grund af den mindreudgift, der vil blive resultatet af forhøjelsen af aldersgrænsen. I 1957—58 bliver udgiften dog væsentlig mindre, nemlig 105 mill. kr., fordi opkrævningen af bidraget begynder 1. april 1957, medens udbetalingen af pensionen udskydes til 1. oktober 1957. Bidraget regnes at ville indbringe ca. 100 mill. kr. årlig. Der skal altså gennem besparelser skaffes andre 100 mill. kr.

Om disse besparelser har der jo hersket stor uenighed såvel i folkepensionsudvalget som i finansudvalget. Den højtærede finansminister mødte med sit forslag, de konservative med deres og det radikale venstre med sit. Foreløbig er man nået til besparelser på militæruddgifterne på 50 mill. kr. i år. Men desforuden var der jo de foreslåede besparelser for indeværende finansår på statens øvrige budgetter, som den højtærede finansminister fandt ville være tilstrækkelige til at sikre folkepensionen. I udvalgene har man taget ministerens erklæring til efterretning. Det radikale venstre må

imidlertid fortsat hævde, at besparelserne må og skal have en konstant karakter, og vi har da også i finansudvalget stillet de fornødne forslag, som sikrer dette.

Udvalget har indtil videre givet op med hensyn til at finde andre betegnelser end „den indtægtsbestemte folkepension“ og „folkepensionens mindstebeløb“. Det skortede ikke på forslag som f. eks. alderspension og folkepension, den store og den lille folkepension, men ingen af disse navne har udvalget kunnet samle sig om. Man må håbe, at folk i daglig tale kan finde bedre udtryk end de besværlige navne, man nu har valgt. Disse betegnelser vil nemlig virke fremmede for almindelige mennesker. Jeg gjorde opmærksom herpå ved lovforslagets andenbehandling, og jeg har anket over benævnelserne „indekskontrakt“ og „indekstillæg“ i lovforslaget om konjunktursikret alderdomsopsparing. De virker endnu mere fremmede i vort sprog; og det glædede mig, at det ærede medlem hr. Poul Møller ved lovforslagets anden behandling gav udtryk for det samme.

Med hensyn til lovforslaget om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker) og lovforslaget om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing kan jeg henvise til mine tidligere udtalelser. Vi kan stemme for de to lovforslag.

Inden jeg forlader denne talerstol, føler jeg trang til at takke det ærede medlem hr. Bundvad. Det ærede medlem og jeg er de eneste, der har fulgt folkepensionen gennem alle faser, gennem kommission, udvalg og underudvalg. Jeg takker for samarbejdet og for udvist loyalitet. Vi har ikke altid været enige, men vi har kunnet tale med hinanden og har på alle stadier vidst, hvor vi havde hinanden.

Danmark gennemfører nu en ny og stor social reform. Der har stået strid om den, voldsom strid endda. Det afspejler sig i loven, der ikke er blevet, som folkepensionens tilhængere oprindeligt havde ønsket; men det er prisen, der må betales for enigheden. Det er kompromisets vilkår, det ene parti må tage hensyn til det andet. Med denne lov gør vi en begyndelse. Eftertiden må så tage bestemmelse om, hvornår man kan gå videre mod målet: den fuldstændige folkepensionens indførelse, et mål, der først er

[Svend Jørgensen.]

nået den dag, folkepensionen helt afløser den nuværende indtægtsbestemte folkepension.

Med disse ord anbefaler jeg, at man stemmer for de tre lovforslag.

Ragnhild Andersen: Mit parti skal også tage stilling til de tre lovforslag. Jeg skal tillade mig først at omtale forslag til lov om pristalsreguleret aldersforsikring og aldersopsparing samt forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.). Angående det sidstnævnte lovforslag vil jeg sige, at det kommunistiske parti gerne medvirker til en gennemførelse af de foreslåede ændringer. Vi er ikke blinde for, at der ikke er tale om nogen egentlig pensionslov, men lovforslaget er udtryk for en begyndelse, der kan bygges videre på. Den udvidede overgangshjælp vil ifølge lovforslaget nu komme til at omfatte enker uden børn, hvis vilkår pludselig forringes. Den særhjælp, som nu vil kunne ydes i kommunehjælps størrelse til alle enlige mødre, er også en god ting. Det samme gælder den underholdshjælp, der kan ydes til enker og enlige mødre med børn under 18 år.

Mit parti kan altså tilsige sin medvirken til dette lovforslags gennemførelse, selvom vi gerne havde set gennemført det ændringsforslag, vi stillede ved lovforslagets anden behandling, og hvorefter alle enlige mødre skulle have mulighed for at få deres børnebidrag udbetalt af det offentlige, for så vidt deres indtægt var under sygekassegrænsen. Det lykkedes imidlertid ikke. Alligevel er lovforslaget et betydeligt fremskridt, og vi vil ved lejlighed vende tilbage til spørgsmålet om indtægtsgrænserne ved børnebidrags udbetaling til enlige mødre.

Mit parti har ved såvel første som anden behandling af forslag til lov om pristalsreguleret aldersforsikring og aldersopsparing begrundet, hvorfor vi ikke vil tage medansvaret for denne lov. Dens økonomiske virkninger for staten, der vil begynde at vise sig om 15—20 år, er ganske uoverskuelige. Kun så meget kan siges, at loven først og fremmest vil blive en hjælp for de økonomisk bedst stillede. Såvidt der kan skønnes, vil et menneske, som f. eks. har 50 000 eller 100 000 kr. i

banken, og som er under 52 år, kunne flytte disse penge fra banken over til en værdifast aldersopsparing og således sikre sig, at pengene ikke alene bliver det værd, de ville være værd med renter, men desuden sikre sig statens indekstillæg til aldersopsparingen. Det er ikke nogen rimelig ordning. Det samme gælder den lov om præmiering af opsparing, der allerede tidligere er gennemført. Ifølge denne lov skal man have opsparat penge indenfor et år, men det behøver man ikke, såvidt jeg kan skønne, ifølge lovforslaget om værdifast aldersopsparing. Det vil altså sige, at man ved hjælp af sin formue kan sikre sig sådanne begunstigelser i alderdommen, som også andre, der ikke har disse formuer og ikke kan få de skattemæssige begunstigelser, skal være med til at betale. Småsparerne vil man ikke give samme lempelser, hverken skattemæssigt eller med hensyn til sikring af værdifastheden af deres penge. Denne forskelsbehandling til gunst for velhaverne vil vi ikke medvirke til, og vi mener heller ikke, at en sådan lov er nødvendig. Den er krævet af venstre og de konservative, men vi tror, det havde været muligt, ja, vi ved, det havde været muligt at gennemføre folkepensionen også uden støtte fra venstre og de konservative, hvis de ikke ville have stemt for lovforslaget, uden at dette forslag om værdifast aldersopsparing blev gennemført. Således skal jeg slutte mine bemærkninger til lovforslaget om værdifast aldersopsparing med at erklære, at det kommunistiske parti vil stemme imod dette lovforslag.

Jeg skal dernæst gå over til at udtale mig om selve folkepensionslovforslaget. Kravet om en betryggende folkepension er først og fremmest rejst af de ældre, af rentemodtagerne, der har det store besvær med at få aldersrenten til at slå til. Det har længe været klart, at den er utilstrækkelig; det klargjorde jo også behandlingen i folkeforsikringskommissionen, der stod på igennem mange år; alle partier var enige om, at aldersrenteordningen ikke var en tilfredsstillende ordning for vore ældre.

Kravet er også rejst af andre end rentemodtagerne, og man kan vist sige, at ved valgene i 1953 var det åbenbart, at hele befolkningen gik ind for en folkepensionsordning, som sikrede alle ældre en indkomst,

[Ragnhild Andersen.]

så de ikke skulle frygte for at lide nød i alderdommen. Derfor kan man også sige, at presset fra befolkningen for at få en folkepensionslov igennem har været stærkt i årene siden 1953 og har været medvirkende til, at lovforslaget i dag bliver gennemført.

Det er mit partis bestemte opfattelse, at der ikke alene hos rentemodtagerne, men også hos størsteparten af befolkningen er størst sympati for den af mit parti skitse-rede ordning af folkepensionen. Vi fremsatte den i vort eget lovforslag i 1955, og vi har fremsat vore synspunkter påny gennem vore ændringsforslag ved anden behandling og i dag ved tredje behandling. Vore ændringsforslag er stemt ned; men jeg tror, at mange med mig vil beklage, at det ikke er de synspunkter, vi har gjort gældende, der bliver grundlag for loven.

Forslaget om at bevare de nuværende aldersgrænser forkastedes i formiddags. Det betyder, at fra 1. april 1961 skal alle være 67 år for at få aldersrente, undtagen de enlige kvinder, som til den tid skal være 62 år. Jeg tror, at flertallet af alle jævne mennesker vil være enige med kommunisterne i, at der her er tale om et tilbageskridt, endda et meget alvorligt tilbageskridt, for vore ældre.

Man forkastede også i formiddags ændringsforslaget om at gøre folkepensionen ens i hele landet. Selvom forskellen zonerne imellem er blevet rettet en hel del op — for det er rigtigt, at det er den blevet, ikke alene i denne omgang, men også ved de ændringer, der blev gennemført i begyndelsen af 1954 — vil dog hverken de ældre eller befolkningen som helhed finde det rimeligt, at der overhovedet er en forskel i de tre kommunegrupper i folkepensionen til mindrebedemidlede, når folkepensionen til de bedrebedemidlede er den samme, og når tjenestemændene får samme pension, uanset hvor i landet de bor. Jeg tror derfor, at kravet om zonegrænsernes fuldstændige afskaffelse ikke vil forstumme med vedtagelsen af dette lovforslag. Jeg har allerede givet udtryk for, at mit parti fortsat vil være at finde dér, hvor kampen videreføres for at få zonegrænserne helt ophævet.

Det høje ting forkastede også ved anden behandling vort ændringsforslag om, at

folkepensionen til det store flertal af mindrebedemidlede gradvis skulle hæves op til to trediedele af gennemsnitsindtægten for forsørgere i hele landet og altså være ens i hele landet. Havde man vedtaget vort ændringsforslag, ville der være givet garanti for, at de mindrebedemidlede i løbet af de kommende 4—5 år ville få en pension på ca. 6 000 kr. til ægtepar og ca. 4 000 kr. til enlige. Dette har man helt forkastet, endskønt tanken om at nå op på to trediedele af gennemsnitsindtægten for forsørgere i vort land er udkastet af det socialdemokratiske parti i dets 30 års skitse. I stedet for at gå videre med denne tanke, som tilsyneladende både socialdemokrater og radikale havde i folkeforsikringskommissionen, gik man fra de to partiers side over til at foreslå en årlig forbedring til de mindrebedemidlede på 900 kr., gennemført gradvis over seks år. Jeg beklager meget, at de to partier under udvalgsforhandlingerne har ladet sig påvirke så stærkt af venstres og de konservatives ønsker om at få forringet disse bestemmelser, som skulle være til gavn for dem, der virkelig trænger til at få betrygget deres alderdom. Denne 900 kr.s forhøjelse, som der altså var tale om i det første forslag til folkepension, er efter vedtagelsen af de enkelte paragraffer gledet helt ud af billedet, og tilbage er kun blevet en forbedring til ægtepar på 400 kr. i København, 500 kr. i købstæderne og 600 kr. i landkommunerne.

Jeg ville have været glad, hvis de to partier under debatten i dag havde givet udtryk for, at de tanker om i løbet af de nærmeste år at hæve folkepensionen for mindrebedemidlede med de 900 kr., som de dengang gik ind for, ikke er forladt af de to partier. Jeg finder det ikke helt tilfredsstillende, at den ærede radikale ordfører her siger, at det må fremtiden afgøre. Fremtiden omfatter dog også de politiske partier og de tanker, de gør sig om den kommende tids udvikling. Den gradvise forhøjelse til ialt 900 kr. er tilsyneladende taget ud af billedet indtil videre. I stedet har vi ved de vedtagne ændringer gennemført en forhøjelse på henholdsvis 400, 500 og 600 kr.

Og hvordan stiller det sig så med folkepensionen? Den kommer i København op på 5 064 kr. for ægtepar, i landkommunerne ligger den nede på 4 404 kr., altså som om-

[Ragnhild Andersen.]

talt 660 kr. lavere. Pensionen til enlige er højest i København, 3 360 kr., i landkommunerne 2 952 kr. Det er vel værd at standse op et øjeblik og se på disse beløb. 2 952 kr. vil den 1. oktober 1957 i landkommunerne være pensionen til en enligt stillet rentemodtager, til den tid en enligt stillet folkepensionist. Hånden på hjertet: 250 kr. om måneden er betydeligt mere, end hvad denne rentemodtager har i dag, men er det tilstrækkeligt til, at vi kan sige, at her kan vi blive stående, og mene, at 250 kr. om måneden — knap og nap, er det jo — er nok til, at en ældre person kan leve forsvareligt ude i en landkommune?

Jeg tror, at man ikke kan standse op ved dette, og jeg tror, at i det lange løb vil denne forbedring, som gennemføres den 1. oktober næste år, ikke være tilstrækkelig til, at man kan sige, at vi har givet sådanne ældre tryghed i alderdommen. Her kommer naturligvis til, at havde man ophævet zonegrænserne, ville der være sket et betydeligt skridt for disse enligt stillede ude i landkommunerne henimod større tryghed, men vort forslag herom har man jo forkastet her i formiddags.

Forhøjelserne på 400, 500 og 600 kr. til ægtepar og $\frac{2}{3}$ heraf til enlige er imidlertid — det vil jeg meget understrege — en mærkbar forbedring for de dårligst stillede, de nulevende rentemodtagere i vort land og de mange, der vil komme til som rentemodtagere i de nærmeste år, og denne forhøjelse af deres månedlige og årlige indtægt er efter mit partis opfattelse den betydeligste gevinst i dette lovforslag. Men der er også andre fremskridt af betydning i loven. Der er fremskridtene for invaliderne, der er ændringen af fradragsreglerne, alt sammen noget, som er med til at gøre forslaget til en på væsentlige områder bedre lov end den, vi har i øjeblikket. Fordi loven indeholder denne forbedring til de dårligst stillede og hårdt trængende rentemodtagere, forbedringerne til invaliderne og forbedringerne med hensyn til fradragsreglerne,

men først og fremmest på grund af forbedringerne til rentemodtagerne, vil mit parti stemme for dette lovforslag ved den endelige afstemning. Vi har i årenes løb sat vore kræfter ind for at få forbedret de ældres forhold. Det vil vi også gøre i fremtiden, og vi vil ved at stemme for dette forslag tilkendegive, at vi værdsætter det, når man gennemfører sådanne forbedringer, selvom vi havde sat pris på, at man i al fald havde undladt at komme med de to ændringer, som vi ikke anser for rigtige, nemlig aldersgrænsens forhøjelse og den nye skat, der indgår i folkepensionsforslaget.

Lovforslaget indeholder nu bestemmelser om pension til de bedst bemidlede her i landet. Det er pensionen på de 1 020 kr. for ægtepar og de 684 kr. for enligt stillede, som alle undtagen tjenestemændene i fremtiden skal have i folkepension. Mit parti havde foretrukket at vente dermed til det tidspunkt, da de mindrebemidlede havde fået deres pension hævet op til $\frac{2}{3}$ af gennemsnitsindtægten for forsørgere her i landet. Man skal huske på, at ud af de 200 mill. kr., som er merudgiften til denne folkepension, går alene de 60 mill. kr. hvert år til pension til de bedst bemidlede, altså i form af den ikke indtægtsregulerede folkepension. Jeg tror, at mange mennesker også efter denne lovs vedtagelse vil give kommunisterne ret i, at når man har lempet fradragsreglerne, som sket er, forbedret dem, sådan som de er blevet forbedret, kunne man med god rimelighed have ladet mennesker med stor eller forholdsvis stor indtægt i alderdommen vente med denne pension, til man havde sikret en forsvarlig og tryk ordning for de mindst bemidlede. Jeg tror, man vil give os ret i, at de 60 mill. kr. havde været bedre anvendt til forbedring af de mindrebemidlede kår fremefter.

Mit parti har desværre ikke kunnet komme igennem med dette synspunkt, endskønt — som jeg allerede sagde det i formiddags — det er min opfattelse, at et flertal her i salen utvivlsomt havde foretrukket en ordning, der i hvert fald foreløbig

[Ragnhild Andersen.]

holdt de økonomisk bedre stillede udenfor folkepensionen.

Hvad angår folkepensionsskatten, som nu vil træde i kraft, beklager jeg, at det ikke lykkedes mit parti at få den forkastet. Også her er jeg sikker på, at mange vil være enige med os i, at indførelsen af arbejdsgiverbidrag og en virkelig mærkbar nedsættelse af de kolossale militærudgifter, vi har, og dertil anvendelsen af det overskud, vi har i statskassen, ville være langt at foretrække for denne nye skattebyrde. Et flertal af partierne i folkeforsikringskommissionen var da også enige om, at det ikke var en præmieindbetaling, vi sigtede efter, men at vi foretrak at lade midlerne til alderdomstrygheden indgå gennem de progressive skatter. Jeg kan på mit partis vegne sige, at vi i den kommende tid vil fortsætte vore bestræbelser for at få almindelige skattelettelser gennemført. Vi havde ønsket at forhindre denne folkepensionsskat, det er ikke lykkedes os, men vi vil sætte kræfterne ind på, at skattebyrden i almindelighed lettes.

Folkepensionen træder nu i kraft den 1. oktober 1957. Der er visse bestemmelser i denne lov, som mit parti ikke er glad for. Jeg har allerede sagt, at det er først og fremmest den nye tilgangsalder og folkepensionsskatten. Sammenlignet med gældende lov er det dog sådan, at de trængende får sådanne meget hårdt tiltrængte forbedringer, at vi må betegne dem som indledningen, begyndelsen, til den folkepension, der er brug for til de mindrebemidlede, og når jeg taler om den folkepension, der er brug for, tænker jeg på en pension, der står i et rimeligt forhold til de indtægter, den øvrige befolkning her i landet har. Det har jo været manglen, og det vil også, når denne pension er vedtaget, være manglen ved folkepensionen til mindrebemidlede, at der er en altfor stor forskel på den pension, den mindrebemidlede skal have, og de indtægter, som man har i andre befolkningslag, hos den arbejdende befolkning og iøvrigt også hos tjenestemændene. Mit parti tror, at dette lovforslags gennemførelse vil betyde indledningen til og vil være en løftestang for en folkepension, der ikke standser ved de godt 5 000 kr., som loven nu fastsætter, men som først standser, når vore gamle og

trængende medborgere får en pension på $\frac{2}{3}$ af, hvad andre mennesker i vort land gennemsnitlig har i indtægt. Derfor har kommunisterne også i denne tid arbejdet for, at folkepensionsloven skulle gennemføres, og gennemføres nu og ikke skydes ud til senere. Jeg tror, jeg kan sige, at befolkningen og rentemodtagerne ved denne lovs gennemførelse har erfaret, at det kan nytte at kræve noget af lovgivningsmagten, for uden befolkningens stærke krav og uden rentemodtagernes udholdenhed var folkepensionen utvivlsomt ikke blevet gennemført i dag.

Vi vil stemme for lovforslaget — selvom vi ikke er enige i alt — fordi vi mener, loven indeholder en god begyndelse og er et betydningsfuldt skridt på vejen; vi vil bestræbe os for, at dette fremskridt skal blive efterfulgt af yderligere fremskridt for de dårligst stillede rentemodtagere hen til den af befolkningen ønskede betryggende folkepension for alle ældre i vort land.

Søren Olesen: Efter de udtalelser, der er faldet i formiddags, da vi behandlede de ændringsforslag, som jeg på mit partis vegne havde stillet, og efter nogle af de udtalelser, som er faldet i eftermiddag, kan man indse, at man kunne have fået en god lov, hvis man havde holdt sig til de ting, der var enighed om, og hvorom stillingen ved beregningen var afklaret med hensyn til de virkninger, som loven kunne få.

Nu har man derimod taget en hel del ting med, hvorom der ikke var enighed, og som ikke var tilstrækkeligt gennemberegnet, og som man derfor ikke kunne overse virkningerne af; derved har man nu fået en dårlig lov. Man kunne have fået en lov, som hele befolkningen ville have været tilfreds med, hvis man havde holdt sig til en forbedring af den nugældende aldersrenteordning, havde gjort den til en mere fast ordning, havde givet den det nye og — som man synes — pænere navn: folkepension, havde givet tilladelse til at have en højere indtægt, før der skete fradrag i folkepensionen, og havde gjort folkepensionsbeløbet ens over hele landet, sådan at zonegrænserne var blevet slettet. Det ville hele befolkningen have fundet var forbedringer, som man kunne hilse med tilfredshed. Man

[Søren Olesen.]

skulle have lagt et loft over, sådan at det, vi kalder mindstebeløbet, var faldet bort, og have stillet det spørgsmål i bero, indtil det blev bedre afklaret; og man skulle på samme måde fra alle sider have givet tilslutning til, at der skulle tages fat på de andre opgaver først.

Medens vi arbejdede i kommissionen, var der et tidspunkt, da vi var 4 partier, som bad formanden for kommissionen, departementschef Koch, om at udarbejde et skitseforslag omfattende det, der var enighed om, og da viste det sig netop, at der i det forslag, han stillede, var taget hensyn til de ting, som jeg her har nævnt. Grundbeløbene var hævet, der var givet større fradragsfri beløb, forskellen mellem kommune-grupperne var ganske vist ikke ophævet — vel nok fordi han som embedsmand mente, at så længe det spørgsmål ikke var undersøgt i statistisk departement, kunne han ikke så godt stille forslag om at ophæve dem — men der var stillet forslag om, at den forøgede udgift skulle dækkes ved en særlig ydelse, og der var stillet forslag om, at tjenestemændene holdtes udenfor, således som det havde været tanken fra begyndelsen, og sådan som det også var tanken i kommissionsforslaget, og som man ydermere var enig om fra alle sider. Hvis man havde arbejdet videre på det grundlag og så havde gennemført de ændringer, som man her i tinget kunne have fundet anledning til, tror jeg, at man kunne have fået en god lov, som alle partier her i tinget og sandsynligvis også alle de enkelte medlemmer kunne have tilsluttet sig, en lov, som ville være blevet modtaget med tilfredshed af befolkningen.

Nu er der kommet en hel del med, som ikke er afklaret. Det gælder ikke alene de to forhold, angående hvilke jeg har stillet ændringsforslag, og som jeg ikke igen skal komme ind på, men også forholdet med hensyn til tjenestemændene. Det er jo slet ikke afklaret, og det er tydeligt, at så snart lønningskommissionen er færdig med sit arbejde og har stillet forslag, må vi straks skride til at lave ændringer i den lov, som man ønsker vedtaget i dag. Det er ikke heldigt, når man, før en lov endnu er trådt rigtig i kraft, skal til at ændre den. Det giver befolkningen den opfattelse, at man

ikke er rigtig klar over virkningen af det, man sidder og laver.

Jeg tror ikke, at danske tjenestemænd ønsker at indtage en særstilling i samfundet. Tjenestemændenes pensionsordning har ude i befolkningen været kædet sammen med dette lovforslag, og man har spurgt: Hvorfor har tjenestemændene en bedre pensionsordning end vi andre? Se, hvis nu tjenestemændenes pensionsordning var, skal vi sige for god eller for kostbar, måtte man jo lave den om, men vil man lave noget helt nyt, er det klart, at også tjenestemændene bør omfattes af den nye ordning; den skulle jo være ens for alle borgere i landet. Nu føler mange tjenestemænd sig ilde berørt over, at de skal betale til en folkepension, som de ikke kan få del i. Til gengæld kan man sige: ja, men de har jo deres særlige pensionsordning, og de må også være med til at betale det andet. Det ville man måske heller ikke finde urimeligt, hvis ikke det netop skete på en sådan måde, at forudsætningerne i tjenestemandsløven blev omgået og der blev føjet noget nyt ind, som ikke var forudsat i tjenestemandsløven, sådan som den blev gennemført i 1946. Derfor burde man absolut have ventet med at fastsætte dette, indtil spørgsmålet var afklaret.

På samme måde kan man sige om hele finansieringen, at den mangler afklaring. Det var ganske interessant, at man sad i mange dage og ivrigt drøftede spareforanstaltninger, ja, der var endda et par partier, der omtrent svor på, at de ikke ville stemme for noget folkepensionsforslag, før spørgsmålet om besparelser var afklaret; men så en skønne dag lød det, at nu kunne man vedtage lovforslaget, og så kunne man bagefter se, om man kunne enes om besparelser. Det resultat kunne man jo være kommet til for længe siden. I det hele taget synes jeg, at man har ført en noget uansvarlig tale med hensyn til besparelser, idet man har opereret med noget, man kalder „varige besparelser“, og sådanne er der vel egentlig ingen der kan garantere. Er der nogen finansminister eller andre, der kan garantere varige besparelser? Senest om et år skal vi have folketingsvalg, og en ny regering kan jo gennemføre de nye udgifter, den kan få gennem tinget, og de besparelser, den kan få gennem tinget.

[Søren Olesen.]

Vi kan ikke i dag vedtage noget, der kan betegnes som „varige besparelser“, det er en forkert og falsk varebetegnelse.

Under hensyn til disse forhold synes jeg, man har lov at sige, at man kunne have fået en god lov, men alligevel har man lavet en dårlig lov. Den højtærede socialminister mener, at vi nok stemmer for den alligevel, men jeg vil sige: nej, højtærede socialminister, det gør vi ikke. Det er den indstilling, man så tit møder. Vi var ikke tilfredse med det, det var ikke så godt, som det kunne være, men nu vedtager vi det alligevel. Jeg mener, det er en dårlig praksis, de fire gamle partier her er kommet ind på: at slutte sådanne kompromisser, som ingen er rigtig tilfreds med, og sige: nu vedtager vi det alligevel. Det bør man ikke gøre overfor befolkningen. Dertil har man mødt for megen kritik udefra af forslaget om folkepension i den form, hvori det nu foreligger, og hvori man ønsker det vedtaget.

Det ærede medlem hr. Lorentzen sagde som ordfører for venstre, at han beklagede, at der var en hel del aviser, som ikke rigtig havde taget et klart standpunkt. Jeg har lagt mærke til i hvert fald 3 uafhængige dagblade, som har taget et klart standpunkt: „Jyllandsposten“, „Børsen“ og „Information“. Disse 3 dagblade har klart taget afstand fra det forslag, som man her vil vedtage, og sagt, at det var et dårligt forslag. Hvordan kan det så være, at det ærede medlem hr. Lorentzen mener, at pressen ikke har taget helt klart standpunkt? Det er så ligetil. De partibundne blade har nok prøvet at komme med nogen kritik, men har alligevel ikke kunnet tage et klart standpunkt, for det måtte de jo ikke. Hvordan skulle de kunne tage et klart standpunkt mod deres partier? Det, at de ikke har taget et klart standpunkt, er ikke et udtryk for, at de er særlig begejstrede for det, man nu vil vedtage; men for ikke at lade deres folketingsmænd i stikken har de ikke kunnet lade deres kritik komme til orde.

Vi må altså sige nej, vi stemmer ikke for den lov, ikke fordi vi ikke ønsker de forbedringer, som er sket på visse punkter, men fordi man kunne have fået en god lov og nu har lavet en dårlig. Derfor må vi

stemme imod, som man bør stemme imod enhver dårlig lov, selvom der er ting deri, som man kan sympatisere med.

Det eneste, vi alle ved med sikkerhed, er, at den 1 pct.s statskat kommer vi alle til at betale. Af udgiftsbeløbet kunne i hvert fald have været sparet de 60 mill. kr., som man ønsker at give til dem, som ikke har dem behov, som har tilstrækkeligt til at betrygge deres alderdom i form af indtægt eller formue. Denne udgift synes jeg man kan betegne som den mest unyttige, man nogen sinde har vedtaget i dette ting.

Jeg vil da tilsidst sige om dette forslag, at der vist ikke er andre her i tinget, som er helt tilfreds med det end det radikale venstre. Dette parti har altså opnået at gennemtvinge en lov, der indeholder en fuldstændig unyttig udgift på 60 mill. kr., og hvis virkning man langt fra kan overse. For det er da ret klart, at når den jævne befolkning ser, at nu skal selv velhaverne have 1 020 kr. foræret næsten med vold og magt, så strømmer naturligvis hver eneste til, som når den alder, hvor han har ret til ikke blot mindstebeløbet, men også til den pristalsregulerede og indtægtsregulerede folkepension, og siger: nu vil vi naturligvis tage hver eneste øre, vi kan få. Derfor kan man ikke i øjeblikket beregne, hvor stor udgiften vil blive. Man siger, at den højst kan blive 40 mill. kr. ekstra; men det er jeg nu ikke helt sikker på vil holde stik. Det vil fremtiden vise. Vi må derfor stemme imod lovforslaget.

Det samme gælder lovforslaget om værdifast aldersomsparing. Det var et hastværkslovforslag, som langt fra er færdigbehandlet på forsvarlig måde. Udregningerne er ikke tilstrækkelig gennemprøvet, og man kan ikke overse, hvor stort statens tilsvær vil blive. Desuden er mit parti imod dette, at man vil sikre en værdifast opsparing for en bestemt gruppe borgere, men ikke for andre. Man vil ikke sikre nogen værdifast opsparing for ungdommen, man vil ikke sikre nogen værdifast opsparing for andre befolkningsgrupper, man vil kun sikre en sådan aldersomsparing. Derfor har vi lagt megen vægt på det, jeg anførte ved lovforslagets første behandling, at såvel bankerne som sparekasserne og Assurandør-Societetet har udtalt, at det var bedre at sikre et stabilt pengevæsen

[Søren Olesen.]

og standse inflationen, så ville det andet forslag tildels blive overflødigt. Jeg mener, at man hellere burde have sat ind på den linie. Derfor må vi også stemme imod dette forslag.

Forslaget om ændring i loven om offentlig forsorg (hjælp til enker m. v.) vil vi stemme for. Det indeholder forbedringer for enkerne og visse andre, som har denne forbedring behov, men det lover ikke penge ud til folk, som ikke har det behov. Dette lovforslag tager sigte på at ordne et forhold, som burde have været ordnet for længe siden, og som vedrører mennesker, som vi altid må have opmærksomheden henvendt på at sikre. Vi mener, at af de tre foreliggende forslag er det det eneste, der er heldigt udformet, og som vi derfor kan stemme for.

Thorkil Kristensen: Det hedder jo, at man ikke skal græde over spildt mælk, og det er sikkert en god regel at følge, selvom det kan være lidt svært, når man ikke synes, vi har så megen mælk, at vi har råd til at spilde af den; men afgørelsen er jo nu i realiteten truffet, folkepensionsloven vil blive vedtaget, og vi, som mener, at dette er forkert, må så prøve, om vi kan optræde som gode tabere. Derfor skal jeg sige meget lidt om fortiden ved denne tredje behandling. Jeg har ved første behandling fremsat en række principielle betragtninger, og de dækker stadig min opfattelse. Der er ingen grund til, at jeg gentager dem nu. Derimod skal jeg sige enkelte ting om forslagernes behandling i udvalget.

Der kom mere gang i denne behandling, efter at venstre og det konservative folkeparti i foråret havde fremsat en skitse, der indeholdt grove hovedlinier for visse ændringer i forslagene. Selvom jeg ikke var medforslagsstiller ved fremsættelsen af denne skitse, da den gik videre med hensyn til byrder for staten, end jeg anså for rigtigt, erkender jeg, at den indeholdt flere gode ting, som det ville have været heldigt om man havde taget mere hensyn til. Jeg finder anledning til at nævne et par af disse ting, fordi de belyser den måde, hvorpå forhandlingerne i udvalget har fundet sted.

For det første var der i venstres og det konservative folkepartis skitse en indtægts-

grænse, således at man sagde, at for folk over denne indtægt indfører man ikke i øjeblikket nogen folkepension. Det ville have været rigtigt at fastsætte en sådan indtægtsgrænse, så at vi ikke i en for landet økonomisk vanskelig situation skulle give mange millioner ud til folkepension til folk, som ikke trænger til den. Det er, ikke mindst ud fra et socialt synspunkt, forkert, at man belaster statens økonomi med en folkepension til folk, som ikke behøver den, og derved formindsker vor evne til at løse mere påtrængende opgaver. Her tog man imidlertid ikke hensyn til venstres og det konservative folkepartis skitse.

Det andet punkt, jeg vil fremhæve, er, at der i denne skitse var fastlagt et bestemt niveau for udgifterne, vel omtrent svarende til regeringsforslagets begyndelsesniveau. De to partier foreslog altså at give afkald på den opadgående linie, jeg kan endda sige den stærkt opadgående linie, i det oprindelige regeringsforslag. Det ville også her have været rigtigt, om man havde fulgt de to partiers henstilling.

Endelig var der i denne skitse optaget tanken om en værdifast forsikring og aldersopsparing, som professor Jørgen Dich havde fremdraget i kommissionen. Denne tanke er interessant; dens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, som vi har set, men det er en tanke, som det er rigtigt at beskæftige sig med på baggrund af de inflationserfaringer, vi har gjort i de sidste 11—12 år. Det var derfor rigtigt, at den blev inddraget i drøftelserne. Den ville imidlertid, som det egentlig også blev erkendt af den højtærede finansminister, da han fremsatte det tilsvarende forslag, have virket rigtigere, hvis den havde været kombineret med en indtægtsgrænse for selve folkepensionen. I så fald kunne man sige, at folk med op til ca. 10 000 kr.s indtægt tilbyder vi en folkepension, og folk over denne indtægt tilbyder vi en mulighed for, at de selv kan sikre sig og få denne sikring støttet af statens værdigaranti.

Der blev imidlertid ikke på disse punkter taget ret meget hensyn til venstres og de konservatives tanker. Der kom ikke nogen indtægtsgrænse. Man fastholdt tanken om, at alle skulle have folkepension og have den med det samme. Der blev ganske vist

[Thorvil Kristensen.]

fastlagt et bestemt niveau; man gav afkald på den stigende takt i regeringsforslaget, men det niveau, man endte ved, var meget højere, end det var i det oprindelige regeringsforslag, og der er ikke givet nogen som helst garanti for, at man ikke vil benytte et eventuelt politisk flertal til at presse niveauet højere op i de kommende år.

Hvad angår tanken om den værdifaste forsikring og alderdomsopsparing, bliver den nu realiseret, men den er delvis blevet forfusket ved den nære sammenknytning med en folkepension, som ikke har nogen indtægtsgrænse, idet vi allesammen ved, at man efter visse regler får sin folkepension reduceret, når man tager den værdifaste alderdomsopsparing. Dette er blevet modificeret lidt ved denne tredje behandling, men alligevel lider tanken skade ved denne sammenknytning; man mister på den ene front noget af det, man vinder på den anden.

Man kan ikke lade være at spekulere over, hvorfor regeringen ikke i højere grad har imødekommet disse tanker. Det ville i virkeligheden have været i regeringens interesse, ikke mindst i den højtærede finansministers. Han har ofte givet udtryk for bekymring for samfundets og statens økonomi. Nu tvinges han til i dag at lægge navn til en lov, som i væsentlig grad vil forøge denne bekymring. Det kunne han i nogen grad være sluppet for, hvis hans regering havde haft mod til at følge de henstillinger om modifikation, der her blev givet. Når det ikke er sket, hænger det sammen med, at regeringen har været svag i denne sag. Den har været svag, som man er det, når man på forhånd har bundet sig. Det har været let at se for os, der sad i udvalget, at regeringen havde ladet sine hænder binde, idet den havde givet det radikale venstre et løfte om, at ske hvad der ville, skulle en ordning gennemføres i denne samling, og den skulle omfatte alle, for det forlangte det radikale venstre.

Jeg beklager i og for sig, at kravet kom fra den side. Det radikale venstre har ved adskillige lejligheder gjort en nyttig gerning her i dette hus ved at formidle de modsætninger, der er på forskelligt hold her i salen. Men i denne sag er det, som om dette parti

har haft den ærgerrighed at ligge i spidsen. Derfor har man tvunget socialdemokratiet til noget, som i virkeligheden ikke er socialt, nemlig at give en hel del penge ud til folkepension til folk med større indtægter. Det må være lidt bittert for en socialdemokratisk regering at blive tvunget hertil. Jeg skal ikke sige mere om de forhandlinger, vi har ført, men slutte med nogle få betragtninger om den stilling, vi er i nu, og enkelte af de konsekvenser, det skete må antages at have for vor fremtidige økonomi.

Vi er allesammen klar over, at de økonomiske vanskeligheder, vi har, vil blive forøget ved den lov, der nu gennemføres. Jeg tror ikke, der er nogen her i salen, som er i tvivl om dette. Hvor meget de vil blive forøget, er der ingen der kan sige. Vi ved, hvor meget statens og kommunernes byrder bliver forøget. Vi ved også, at en del af dette bliver dækket ved et folkepensionsbidrag. Jeg skal sige lidt om besparelserne senere, men de videre økonomiske konsekvenser kan vi ikke vide noget bestemt om. Man må, når man vil være realistisk, antage, at ordningen vil formindske den private opsparing, men ingen kan sige hvor meget. Derfor er bl. a. en af ulemperne ved det, som sker, at man ikke bagefter vil kunne konstatere, hvilke virkninger det har haft. Hvis vi fremtidig kommer i økonomiske vanskeligheder, må man antage, at de bliver lidt større på grund af denne ordning, end de ellers ville være blevet. Men ingen kan stå op og anstille en beregning over, hvor meget større de bliver. Det kan måske være en trøst for dem, der har ansvaret for ordningen, men for landet er denne trøst ikke god, og det er i og for sig uheldigt, at man ikke i højere grad kan konstatere konsekvenserne af det, man gør. Sikkert er det jo, at denne ordning vil formindske vor evne til at løse andre opgaver af social, eller hvad anden art der nu måtte være tale om. Det bliver vi allesammen, både de, der har stemt for ordningen, og de, der har stemt imod, nødt til at tage hensyn til i fremtiden.

Der er et andet punkt, jeg gerne vil fremdrage; det er, at en af ulemperne ved det, der nu sker, er, at den uro om alderdomsforsorgen, som satte fart i folkepensionsdebatten, næppe bliver fjernet ved den ordning, som nu bliver gennemført.

[Thorvil Kristensen.]

Denne uro stammer hovedsagelig fra, at der har været tre slags gamle. Der var dem, der fik aldersrente, dem, der fik tjenestemandspension, og dem, der ikke fik noget af det offentlige, men måtte leve på deres egen opsparing eller på anden vis. Der bliver desværre stadig ved at være tre kategorier. Jeg erkender — det er selvfølgelig en af de ting, man opnår ved den store merudgift, der nu vedtages — at afstanden mellem dem bliver lidt mindre. Aldersrenten bliver forhøjet og bliver vel mere acceptabel for en hel del mennesker, der ved, at den får navneforandring til folkepension.

Men der bliver stadig ved at være tre kategorier. Tjenestemandspensionen vil stadig selv for de lavere kategorier være væsentlig højere end den til folkepension omdøbte aldersrente. Hvad angår de andre, vil der også stadig være to kategorier. De har nu samme navn, de hedder allesammen folkepensionister, men der vil i realiteten være to slags folkepensionister. Der vil være dem, som får mindstebeløbet, og dem, som får maksimumsbeløbet. Det er her i København henholdsvis godt 1 000 kr. og godt 5 000 kr. Der vil stadig være to slags mennesker med helt forskellig stilling, og det bliver meget svært i fremtiden at få denne opdeling fjernet.

Man har forsømt en god lejlighed til at ordne tjenestemændenes pensionsordning samtidig med den øvrige alderdomsforsorg, hvilket den højtærede finansminister ved første behandling erklærede sig villig til at medvirke til som svar på mit indlæg. Det er nu ikke sket, en god lejlighed er gået tabt. Jeg tror, at det ville have været i tjenestemandsstændens velforståede interesse at have benyttet denne lejlighed til at få statspensionsordningen lavet om, sådan at den i højere grad kom til at hvile i sig selv og i højere grad kom til at ligne de pensionsordninger, man i stigende grad får i det private erhvervsliv, for der er desværre i visse kredse af befolkningen ved at opstå en uvilje mod tjenestemandsstændet, en uvilje, som man burde fjerne ved at ændre en pensionsordning, der på grund af inflationen er blevet til noget andet, end den var tænkt at være.

Og hvad angår forskellen mellem de to slags folkepensionister — man kunne måske

kalde dem med de 5 000 kr. „maksimalpensionister“ og dem med de 1 000 kr. „minimumspensionister“ — bliver det også svært at få den kløft fjernet nogensinde; for hver gang der i fremtiden vil blive stillet krav om at forhøje minimumsbeløbet på de 1 000 kr., vil det let avle et krav om, at så skal de 5 000 kr. også forhøjes, og så er man lige vidt, hvad forskellen angår. Der ligger vistnok desværre heri en vis kilde til politiske krav i fremtiden. Man kunne ellers have håbet, at når nu sådan en ordning blev vedtaget, kunne vi blive fri for den usmægtige appelleren til stemmerne i aldersrentespørgsmålet, som vi har oplevet i de senere års valgkampe. Jeg håber, den bliver afdæmpet i hvert fald i de kommende år. Jeg synes, der er grund til at sige, at der intet er, der tyder på, at vort lands økonomi i de nærmest kommende år vil gøre det rigtigt at gå videre. Der bør derfor lyde en røst i retning af, at nu skal man holde igen på dette område. Den burde have lydt fra regeringen, men da den ikke har lydt derfra, er vi andre nødt til at gøre arbejdet.

Dette får mig til slut til at gøre et par bemærkninger om ordningens finansiering. En af de ting, der gør én betænkelig ved det skete, er dette, at der ikke er opnået nogen betryggende overenskomst vedrørende finansieringen af det, der nu gennemføres. Jeg for min del mener, det havde været rigtigere, sådan som det var foreslået i det oprindelige regeringsforslag, at opkræve et folkepensionsbidrag, der dækkede hele udgiften plus en vis overdækning af hensyn til den forbrugsforøgende virkning. Det har man ikke fastholdt, man har i stedet for besluttet, at en del af folkepensionen skal finansieres ved besparelser, og derfor har vi haft de lange forhandlinger om besparelser i finansudvalget nu i sommer.

Der er grund til at understrege, at disse forhandlinger kun delvis og vistnok i mindre udstrækning, end det er offentligheden bekendt, har drejet sig om folkepensionens finansiering. Forholdet er det, at den højtærede finansminister her i foråret udtalte, at vi af hensyn til den almindelige økonomi, for at fastholde det budgetterede overskud på finansloven, burde gennemføre besparelser på ca. 100 mill. kr. i indeværende finansår, og han udtalte som sin opfattelse, at stillingen ville være omtrent den samme

[Thorvil Kristensen.]

i næste finansår, 1957—58. Dette vil i virkeligheden sige, at man har skullet søge besparelser på ca. 100 mill. kr. af hensyn til den almindelige økonomi både i år og næste år; men i disse to år er folkepensioneringen ikke nogen byrde for statskassen. I år er den det ikke, fordi den ikke træder i kraft før næste år, men næste år er den det heller ikke, fordi folkepensionsbidraget begynder allerede næste forår, medens udgifterne først kommer med fuld vægt fra næste efterår, og derfor er folkepensionen i virkeligheden budgetteret med et lille overskud på ca. 10 mill. kr. næste år.

Med andre ord, alle spareforhandlinger vedrørende 1956—57 og 1957—58 har i virkeligheden drejet sig om de almindelige statsfinanser, den almindelige samfundsøkonomi. De har ikke drejet sig om folkepensionen. Den kommer først med sin fulde økonomiske vægt fra finansåret 1958—59. Da indtræder udgifterne i det fulde omfang, og da er de en del større end folkepensionsbidraget. Det er derfor for 1958 og fremefter, at det egentlige tunge finansproblem foreligger.

Herom har den højtærede finansminister oplyst, at der foreligger besparelser eller besparelsesplaner på længere sigt på ca. 54 mill. kr. Hertil må dog siges, at halvdelen af disse besparelser ikke i øjeblikket har almindelig politisk tilslutning. Jeg tænker på arbejdsgiverbidraget, der må ses som et led i den almindelige arbejdsløshedslovgivning, som vi derfor fra venstres side er villige til at drøfte, men som et led i en større sammenhæng, og jeg tænker på forhøjelsen af ydelserne for boligstøttelån indtil 1950, som egentlig kun ved en urimelig forhaling fra regeringens side er kommet til at fremtræde, som om den hørte hjemme i disse forhandlinger.

Det drejer sig her om et løfte, som den højtærede finansminister gav mig under forhandlingerne om boligstøtteloven for godt halvandet år siden. Det kan ses af folketingstidende for 24. marts 1955, det er altså nu halvandet år og to dage siden, dette løfte blev givet. Ved en urimelig forhaling er vi kommet dertil, at disse 10—12 mill. kr. er kommet ind i den almindelige sparebuket, hvor de ikke hører hjemme; men dertil kommer, at den højtærede

finansminister efterhånden har givet det en drejning. Medens der oprindeligt var tale om renteforhøjelse, siger den højtærede finansminister nu, at det principielt skal være en afdragsfremskyndelse, hvorved det jo på længere sigt bliver et tilskud til de sociale boligselskaber. Derved har sagen fået en anden karakter, og det betyder, at der ikke er politisk dækning for den i øjeblikket.

Det vil med andre ord sige, at det, vi har af besparelse med almindelig politisk tilslutning med henblik på folkepensionen fra 1958, formentlig i øjeblikket er af en størrelsesorden på mellem 25 og 30 mill. kr., medens udgifterne formentlig ligger nær ved 200 mill. kr.; men dertil kommer så, at der ikke fra 1958 og fremefter gennem besparelsesforhandlinger er sikret noget til dækning af det almindelige udgiftsbehov, til styrkelse af de almindelige statsfinanser.

Jeg har i udvalget i et samråd med den højtærede finansminister spurgt, om han ikke mente, at de almindelige statsfinanser også fra 1958 ville stille sig således, at der var brug for almindelige finansielle besparelser af samme størrelsesorden som i dette og næste år. Det svar, jeg fik, har jeg ikke lov til at citere, men jeg kan sige, at det var et undvigende svar, det var i realiteten intet svar. Det vil jo sige, at det i virkeligheden står hen i det uvisse, indtil den dag kommer i foråret 1958, da folkepensionen begynder at virke med fuld styrke. Da kan vi komme i den situation, at vi trænger til en betydelig styrkelse af finanserne, både af hensyn til folkepensionen og af hensyn til landets almindelige økonomi. Det tyder også de svar på, som jeg fik i udvalget på mine spørgsmål om udsigterne en halv snes år frem i tiden. Det vil i virkeligheden sige, at man overlader det til den tid siddende regering at klare begreberne. Man vedtager denne ordning, men den regering, der sidder næste efterår, må tage sig på at bede folketingsret om den styrkelse af finanserne, som rimeligvis bliver påkrævet fra 1958.

Dette er baggrunden for venstres spareplan, som vi fremsatte i finansudvalget i sidste uge, og som netop tager sigte på tingene længere fremover, fra 1958—59 og i de kommende år. Vi har i finansudvalget i sommer haft mange i og for sig nyttige drøftelser, men det har hovedsagelig været en drøftelse af detaljer og hovedsagelig,

[Thorkil Kristensen.]

det må jeg have lov at sige, ting, der ikke hørte til i de ubehagelige områder. Der har ikke fundet nogen dybdepløjning sted. Derfor har vi rejst nogle fundamentale problemer fra venstres side i den udtalelse, vi fremsatte i sidste uge. Det er min overbevisning, at skal vi med nogenlunde tryk se vor fremtid i møde, kommer man ikke uden om på mange måder at tage fundamentale problemer i vor udgiftspolitik op til overvejelse.

Jeg skal med baggrund i disse udtalelser slutte med at sige, at jeg må stemme imod folkepensionsforslaget. Derimod vil jeg stemme for forslaget vedrørende enkeforsørgelsen, og jeg vil også stemme for forslaget om den værdisikrede aldersforsikring og -opsparing, som, selvom den er ufuldkommen, alligevel repræsenterer et interessant eksperiment, som jeg synes man skal give en chance.

Tesdorpf: Jeg har bedt om ordet, fordi jeg ikke kan følge ordføreren for mit parti, det ærede medlem hr. Poul Møller, i hans indstilling: at stemme for lovforslaget om folkepension; jeg agter at stemme imod dette lovforslag. Ved sagens anden behandling undlod jeg at stemme ved afstemningen om ændringsforslagene, fordi jeg syntes, de indeholdt visse forbedringer i forhold til det oprindelig foreslåede; men jeg sagde også ved den lejlighed, at jeg var imod lovforslagets princip og ikke kunne stemme for det ved den endelige behandling, hvis det ikke blev ændret. Jeg tog mig ikke ved den lejlighed tid til at begrunde min modstand mod den principielle form, og jeg vil derfor gerne kort gøre det nu.

Jeg er altså uenig med mit partis flertal angående den endelige vedtagelse — det er der ikke noget at gøre ved — men jeg vil dog gerne udtale, at jeg anerkender og glæder mig over de forbedringer, som bl. a. skyldes den indsats, der er gjort af det konservative folkepartis medlemmer af udvalget. Jeg er ikke mindst glad for det

tilknyttede lovforslag om den konjunktursikrede opsparing. Jeg er klar over, at det ikke er blevet det, som man bl. a. fra mit partis side havde ønsket, men jeg håber, at denne lovgivning trods alt vil blive forstået, blive brugt og komme til at svare til forventningerne. Jeg vil derfor stemme for dette lovforslag, ligesom jeg også vil stemme for lovforslaget om ændring i loven om offentlig forsorg vedrørende hjælp til enker.

Jeg kan endvidere sige, at jeg er enig med det ærede medlem hr. Poul Møller i hans betragtninger vedrørende de mindre ting, som han var utilfreds med vedrørende forslagens større og mindre skavanker og den usikkerhed, der på forskellige punkter knytter sig til forslaget, og som også i så rigt mål er kommet frem gennem diskussion i pressen og andetsteds i den sidste tid. Jeg sagde før, jeg var glad ved de indrømmelser, der er gjort overfor mit parti, men disse indrømmelser burde have været større. Mit partis ordfører mente altså trods alt, at der var opnået så meget, at vi måtte stemme for lovforslaget; men jeg synes ikke, det er nok til, at jeg kan stemme for et princip, som jeg er imod.

Jeg vil gerne fremhæve, at det ikke er de større og mindre mangler, som man har fæstet sig så meget ved, vedrørende satser og finansiering, der får mig til at gå imod den endelige vedtagelse. Jeg kunne fristes til at sige: var det endda så vel, at det kun var disse almindelige mindre uoverensstemmelser, der skilte os. Men det er selve princippet: folkepension, aldersforsørgelse til alle med betaling direkte af statens midler eller via staten gennem en ny skat, som jeg vender mig imod. Jeg synes, dette er forkert. Det betyder en udvidelse af det offentliges og statens forpligtelser og apparat og en indskrænkning af den enkeltes ansvar — og det er i virkeligheden lige det modsatte, vi trænger til.

Aldersforsørgelsen, også som vi har kendt den inden dette lovforslag, har i de senere år fået en skæv udvikling. Jeg ved selv-

[Tesdaerpf.]

følgelig — og er enig i — at samfundet må sørge for en vis alderdomssikring. Når jeg siger „en vis“, er det, fordi jeg mener, at hvis den bliver for stor, og hvis den bliver til alle, appellerer man ikke, tvinger man ikke den enkelte, som har mulighed derfor — og det er faktisk mange i vore dage — til den nødvendige egenopsparing, som skulle finde sted med henblik på alderdommen.

Nu er jeg ganske klar over, at når jeg siger det, jeg her siger, vil man fra mange sider synes, at det er usocial tale. Jeg mener ikke, det er rigtigt, for der er andre og i virkeligheden ofte mere nødvendige sociale formål end aldersrente og folkepension, som meget let vil blive glemt og forsømt i skyggen af den nye, store udvidelse. Og så er der en ting, man endnu mindre skulle glemme, og det er, at den største sociale opgave er at holde landets økonomi i orden, og det bidrager dette lovforslag efter min mening ikke til. Det kan, sådan som det er udformet, ikke undgå at blive en snebold, der vil rulle, og et system, som vil kræve mere og mere, og dermed vil det simpelthen blive en inflationskilde af format.

Jeg mener, at vi i virkeligheden i nogen tid har bevæget os på et skråplan med hensyn til disse forhold, men det, at man befinder sig på et skråplan, skulle dog ikke medføre, at man i en slags fortvivlelse kaster sig ud over kanten, og det gør man efter min mening ved at gå ind på princippet: folkepension til alle. Hvis man i stedet havde søgt at holde aldersrentekapløbet i tømme og langsomt skabe en anden ordning af tjenestemændenes pension, således at også deres opsparing i højere grad blev lagt hen til deres eget initiativ på forsikringsmæssig basis, og så iøvrigt på alle områder havde vist virkelig vilje til at opmuntre den private opsparing og derigennem den private alderdomsforsikring, var man efter min mening gået en vej, som fremmer arbejdslyst og sparsommelighed.

Jeg ved ikke, hvor meget dette lovforslags gennemførelse kan forandre i vort samfunds struktur og økonomi. Jeg er ganske klar over, at man ikke gennemfører nogen stor revolution i kroner og øre ved det, man nu vedtager, men jeg vil gerne understrege,

at selvom de tal, man i disse dage fra mange sider taler og skriver om, rummer en stor overdrivelse af, hvad det virkelig drejer sig om i dag, er det beløb, som denne lov i hvert fald vil koste, trods alt betænkeligt nok, når man tænker på vor øjeblikkelige økonomiske situation og på, at disse penge til syvende og sidst skal betales af en produktion, der er for lille i forhold til vort forbrug. På længere sigt mener jeg at det princip, man går ind for her, og som ligger til grund for lovforslaget, efterhånden som det udvikler sig i sine konsekvenser, vil være mere end betænkeligt både politisk og økonomisk. Vær sikker på, at i løbet af nogle år vil man rigtig opdage, hvad det, at man fulgte dette princip, virkelig vil komme til at koste staten og den enkelte, og man vil desværre også opdage, hvor lidt den enkelte får ud af det. Derfor tror jeg, at det hurtigt vil vise sig, at der vil blive flere, der er bitre og utilfredse med den afgørelse, som det ser ud til vil blive truffet her i dag, end der vil være taknemlige og tilfredse. For trods de forbedringer og den indsats, der er gjort for at få lovforslaget til at se ud, som jeg kunne have ønsket, er det trods alt et forslag, der betyder, at offentlighed og uselvstændighed sættes ind, hvor man i stedet skulle have opmuntret individet og personen til at gøre en selvstændig og varieret indsats til gavn for sig selv og sin alderdom og til gavn for samfundet.

Jeg kan derfor ikke stemme for lovforslagets vedtagelse, men vil så stærkt, jeg kan, anbefale også andre medlemmer af det høje ting at stemme imod dette forslag.

Adolph Sørensen: Både det ærede medlem hr. Søren Olesen og det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen beskæftigede sig ret indgående med problemerne omkring tjenestemandspensionsordningen, og det er da også ret nærliggende, så meget mere som det har været et meget ofte fremført argument for at indføre en almindelig folkepension til alle, at så mange i dette land er pensionsberettigede til en for billig pris. Efter min opfattelse er dette, at tjenestemændene eventuelt betaler for lidt i pensionsbidrag i forhold til den pension, de oppebærer, ikke i sig selv nogen som helst

[Adolph Sørensen.]

motivering, i hvert fald ikke nogen god motivering, for at ønske en almindelig pensionering for alle; det er snarere egnet som motivering for at ændre den gældende tingenes tilstand og ærligt og redeligt føre tjenestemændenes pensionsbidrag à jour, således at der bliver et rimeligere forhold mellem ydelse og nydelse. Det er også min opfattelse, at dette ville blive forstået og accepteret af tjenestemændene på en helt anden måde end folkepensionsforslaget.

Det er blevet sagt og ikke med urette, synes jeg, at det høje ting ved gennemførelsen af det her omhandlede forslag til almindelig folkepensionering m. m. foretager et spring ud i det uvise. Jeg ved ikke, hvor mange af tingets ærede medlemmer der har eller har haft tvivl i deres sind med hensyn ikke så meget til det betimelige i at gennemføre en folkepension som det betimelige i at gennemføre den nu. Efter lange og indgående overvejelser har jeg for mit eget vedkommende overvundet tvivlen og usikkerheden og har besluttet ikke at være med til dette spring ud i det uvise, for selv med den højtærede finansministers beregninger synes det allerede nu åbenbart, at de foranstaltninger, der skal foretages eller allerede er foretaget, ikke giver dækning for udgiftsstigningerne.

Jeg har meget vel bemærket, at „Skive Folkeblad“ på forhånd har betegnet dem, der ikke nu vil være med til at bringe denne store sag i hus, som reaktionære. Det får så være. Men jeg finder det helt uberettiget at tale om manglende social forståelse og indstilling hos dem, der finder det betænkeligt eller forkert at gennemføre den udvidelse af alderdomsforsorgen, som nu sker under navn af folkepension, når sandheden dog er den, at medens de produktive grupper af befolkningen, lønmodtagerne, de erhvervsdrivende o.s.v., har haft en reel indkomststigning på henholdsvis 27 pct. og 24 pct., er på samme tid aldersrentens realværdi steget 72 pct.

Det kan vel også give anledning til visse overvejelser at erindre sig, at i de næste ti år vil de produktive befolkningsgruppers antal stige med 3 pct., medens antallet af de mere uproduktive aldersklasser vil stige med ca. 21. pct.

Jeg anser det for utvivlsomt, at indførel-

sen af folkepensionen flytter betydelige beløb fra de produktive årgange og opsparringen herindenfor over til øgede forbrugsmuligheder i de uproduktive aldersklasser, altså på tværs af det, som de økonomisk højt sagkyndige i dette land kræver til løsning af vore aktuelle økonomiske problemer.

Vi ved jo, at der i de nærmeste år fremover stilles ekstraordinære krav til investeringerne, at vor svage stilling overfor udlandet gør det bydende nødvendigt at lægge afgørende vægt på at fremme netop de produktive investeringer, give dem en 1. prioritet. Det er nemlig en forudsætning for det første for, at der kan skaffes arbejdspladser, værktøj og velegnede uddannelsesmuligheder for de store årganges unge, og for det andet for, at vi kan gennemføre hele den ekspansion af vort produktionsapparat, som en højst nødvendig produktionsstigning jo betinger. Vi ligger jo i den henseende i bunden blandt 14 vesteuropæiske lande, hvis stigning næsten er uhyggelig i sammenligning med den beskedne stigning, der er sket herhjemme i produktiviteten. Og det er en forudsætning for det tredje for, at vi kan sikre en høj beskæftigelse, en stabil og forbedret levefod, kort sagt for, at vi kan danne det naturlige grundlag for socialreformer af den rækkevidde, som der her er tale om.

Jeg vil også gerne sige, at hvis og når dansk landbrug gennem øgede investeringer på 1 200—1 300 mill. kr. til en hårdt tiltrængt sanering af hele sit produktionsapparat vil kunne øge produktionsudbyttet med 300—350 mill. kr. årlig, således som en foretagen undersøgelse synes at vise, så har vi ikke råd til først at gennemføre reformer, hvis finansiering kan virke hæmmende på disse højst produktive investeringer, som efter min mening vil være af langt, langt større betydning for landbrugets udøvere end den påståede lettelse i generationsskiftet, der skulle indeholdes i folkepensionen. Hvis der er en sådan lettelse via folkepensionen, vil den formentlig i hvert fald kun virke een gang, medens produktionsudvidelsen vil virke generationer fremover til alles tarv.

Sagen er netop den, at folkepension ikke bare er noget, man skal have, men det er også noget, man skal betale, og uden at

[Adolph Sørensen.]

det i dette øjeblik — således som det også er fremhævet så stærkt af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen — står klart nok, hvorfra pengene skal tages.

Men endnu en overordentlig vigtig forudsætning for at gennemføre en vidtrækkende social reform som den, folkepensionen jo er, er efter min opfattelse ikke tilstede, nemlig tilstedeværelsen af en positiv betalingsbalance, af en solid valutareserve, i ly af hvilken mange opgaver kan løftes og løses, som man bør lade ligge, så længe denne reserve mangler. Der foretages også det meget vidtrækkende skridt, at man nu forlader det hidtidige socialpolitiske kriterium, der forudsatte en trangssituation, og i høj grad går over til dette, at alle betaler tilskud til alle.

I den redegørelse, som den højtærede statsminister fremsatte ved åbningen af den folketingsssamling, der nu rinder ud, udtalte statsministeren, at regeringen ville fremsætte lovforslag om folkepension m. v., og sagde endvidere:

„Ved fastlæggelsen af tidspunktet for iværksættelsen af disse reformer må hensyn tages til landets økonomiske situation, ligesom det må sikres, at der tilvejebringes fuld økonomisk dækning.“

Jeg mener ikke, at de forudsætninger, som den højtærede statsminister her har givet klart udtryk for, er opfyldt; også derfor har jeg ikke ment at kunne stemme for lovforslaget om indførelse af folkepension — så meget mindre som forslaget, som det fremtræder, efter min opfattelse ikke i tilstrækkelig grad bygger på forsikringsprincippet, og som jeg altså mener, at vi i første række bør løse valutaproblemet, investeringsproblemet, genskabe muligheden for øget privat finansiering og opsparring og så tage fat på reformarbejdet, for også jeg har det bestemte ønske, at der skal sørges virkelig godt for de gamle i vort land. Derimod kan jeg anbefale at stemme for forslaget om konjunktursikret opsparring og forslaget om bedre vilkår for enker m. v.

Bøgholm: Den høje regering vil ved afstemningen i dag få det flertal, den ønskede, men det kan efter min opfattelse ikke siges, at regeringen har ført denne sag frem til afgørelse på en rimelig måde. Og lad mig

knytte den ene bemærkning dertil, at jeg tror, man gør rigtigt i også ved mindre afgørelser end i denne sag at holde sig dette for øje, at parlamentarismen i dag er ude i en krise, der er så meget desto farligere, som det, vi skal slås med, er ligegyldighed, er det forhold, at ungdommen afpolitiseres i et omfang, som vist kun meget få havde tænkt muligt i 1945.

Netop på denne baggrund må det tillægges en ganske særlig betydning, at en sag som folkepensionen behandles parlamentarisk rigtigt. Jeg finder det ikke parlamentarisk rigtigt, at man gennemfører en stor udgiftslov kort før det tidspunkt, da det dog vel må antages at et valg vil finde sted. Det ville have givet renere luft, om det var blevet det nyvalgte folketing, der var blevet stillet overfor spørgsmålet om gennemførelse af en folkepension.

Man må have lov til at spørge sig selv: Hvortil al denne hast? Er det gunstige økonomiske udsigter, der gør det ønskeligt netop at benytte dette tidspunkt? Åbningsstalens ord lagde så sandelig ikke op til det, der nu er ved at ske. Ejheller produktionsrytmen i Danmark kan siges at lægge op til det. Der skulle være nok, der kunne begrunde yderligere undersøgelser af den økonomiske basis for gennemførelse af en folkepension. Det må da ligge nær at antage, at der, når man ikke har ønsket noget sådant, ligger rene politiske, taktiske hensyn bag. Måske ønsker socialdemokratiet at være i den situation som regering at gennemføre en folkepension, og det er måske netop dette forhold, der ligger bag de — det erkender jeg — meget store indrømmelser, der er blevet gjort af det socialdemokratiske parti i denne sag. Derved er ganske utvivlsomt en ikke uvæsentlig del af dette tings medlemmer kommet i den situation, at de for at undgå en løsning, der for dem står som ringere, stemmer for et forslag, der på mange måder byder dem imod. Det er naturligvis en situation, man i enhver parlamentarisk forsamling vil komme i — og det ikke sjældent. Når regeringen har bevæget sig så langt bort fra åbningsstalen og dens meget klare ord, som tilfældet er, er det et udtryk for, at taktiske bevæggrunde har vist sig stærkere for den høje regering end en erkendelse af den økonomiske, politiske virkelighed.

[Bøgholm.]

Hvis jeg havde været i den situation, at jeg gennem min stemmeafgivning kunne have medvirket til at hindre, at sagen kom til afgørelse nu, havde stillingen været lettere for mig, men det er naturligvis ikke tilfældet. Jeg har altid set det som en af statens naturlige opgaver at lette det for den enkelte at betrygge sin alderdom. Jeg havde gerne set, at det forsikringsmæssige i ordningen var trådt stærkere frem, end tilfældet er, men jeg må erkende, at den procentuelle præmiebetaling på 1 pct. udfra mine synspunkter betegner et meget betydeligt fremskridt i forhold til vor nuværende aldersrentelovgivning.

Jeg finder det urigtigt, at tjenestemændene bliver betalende, men ikke nydende medlemmer af den store folkepensionskasse. Man kan naturligvis henvise til, at tjenestemændene i forvejen over deres skatter er med til at betale udgifterne til aldersrenten, men jeg tror ikke, at en sådan henvisning vil gøre større indtryk. Forholdet er jo dog i alt fald dette, at tjenestemændene principielt kan få andel i den aldersrente, de er med til at betale, hvorimod de på forhånd er udelukket fra folkepensionslovens goder. Når hele tjenestemandsspørgsmålet skal frem til løsning, må det ikke glemmes, at tjenestemændene fra denne lovs vedtagelse har noget til gode. Det kan næppe siges at være særlig hensynsfuldt overfor det høje ting, at vedtagelsen skal finde sted, før der foreligger fuld klarhed over finansieringen. Denne sag burde utvivlsomt have været henvist til fornyet udvalgsbehandling.

Lovforslaget om folkepensionen er led i et lovkompleks, der også omfatter et lovforslag om værdifast opsparing, som jeg tillægger en overmåde stor betydning, idet jeg deri ser begyndelsen til en politik til fordel for sparekapitalen. Jeg ser meget vel, at en gennemførelse af dette lovforslag kan medføre større udgifter i kroner og øre for staten, dersom inflationen fortsætter, men da stigende inflation nu engang må betyde stigende pengeindtægter for staten, kan jeg ikke se, at der skulle være nogen statsfinansiell betænkelighed derved. Det betænkelige ligger vel tværtimod i, at inflationen, således som alt har udviklet sig, er blevet en indtægtskilde for staten. Der er intet, der er så farligt for den del af formuedannelsen,

der kommer fra den lille og den mellemstore sparer, som netop inflationen. En antiinflationspolitik er en forudsætning for den kapitaldannelse, der er en nødvendig forudsætning for investeringerne i erhvervslivet, og med de store årgange bliver dette problem unægtelig af særlig betydning. Jeg håber derfor, der vil blive arbejdet videre ad denne linie. Jeg finder dog, at der bør åbnes mulighed for, at også danske borgere over 52 år kan deltage i den værdifaste formuedannelse, naturligvis på aktuarmæssigt udregnede betingelser. Jeg vil gerne høre den højtærede finansministers opfattelse af dette forhold.

Det vil ikke undre efter de synspunkter, jeg har gjort gældende, at jeg på overmåde mange områder er enig i det, der er blevet sagt af dem, der har talt imod lovforslaget, men jeg er det ikke på alle punkter. Jeg kan for mit vedkommende ikke se rettere, end at de lovforslag, der her er til behandling, udgør en enhed. For mig at se er det at gøre tingene for lette at ville stemme for lovforslaget om værdifast aldersopsparing, men imod det folkepensionslovforslag, hvis fremsættelse jo alene har muliggjort forslaget om værdifast opsparing. Jeg agter altså trods mange betænkeligheder at stemme for lovforslaget om indførelse af folkepension.

Men lad mig til slut knytte yderligere den bemærkning til det, jeg har sagt, at jeg ville hilse det med glæde, om folkepensionslovforslaget blev ført frem til folkeafstemning. Det er lidt urimeligt, om folkeafstemningssystemet, der blev indført gennem den nye grundlov, ikke bliver benyttet. Der ligger her en stor sag, som meget vel egner sig til endelig afgørelse ved en folkeafstemning.

Bertel Dahlgaard: Jeg vil gerne knytte et par bemærkninger til de udtalelser, der er fremsat angående besparelsesproblemet.

Må jeg først sige, at jeg synes, det må være med stor tilfredshed, folketetinget nu ser dette store og mangeårige arbejde med folkepensionsreformen bragt til en afslutning og ser et resultat nået, som også den konservative ordfører i dag har prist i stærke ord.

Det er også lykkedes at nå til et resultat i spørgsmålet om en pristalsreguleret aldersforsikring. Jeg skal i denne henseende

[Bertel Dahlgaard.]

kun beklage, at folketinget atter har givet et stykke lovgivning en udformning, som vil betyde en ganske overordentlig stor administration for forsikringsselskaberne, dersom ordningen bliver benyttet i væsentlig grad. Man klager næsten altid over administrationens vækst, men gang på gang havner vi herinde i ordninger, som i deres indviklethed kræver en urimelig stor administration.

Med hensyn til besparelserne må jeg beklage, at man ikke er nået til vejs ende med de til folkepensionen knyttede besparelser. Efter min mening må vi under de nuværende økonomiske vilkår, når forbruget øges, hvadenten det sker ved lønstigninger eller på anden måde, samtidig formindske statens forbrug. Jeg understreger dette så stærkt, som det overhovedet er mig muligt. Jeg havde også forstået, at der var enighed herom. Men hvordan er det så gået? Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen berørte spørgsmålet. Det blev forleden meddelt, at finansudvalget var nået frem til besparelser for staten på ca. 75 mill. kr. i indeværende finansår og ca. 55 mill. kr. i næste finansår. Men det er jo kun delvis rigtigt, som også det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen gjorde opmærksom på: for ca. 15 mill. kr. af de 75 mill. kr.s besparelser i indeværende år er der foreløbig taget forbehold fra to af partierne, d. v. s. at der endnu vil gå nogen tid, inden disse besparelser kan gøres effektive, og det betyder, at besparelserne i indeværende år reduceres, fordi vi kommer så langt hen på finansåret. For 27 mill. kr. af de 55 mill. kr.s besparelser til næste finansår er der ligeledes taget forbehold.

Men det går jo ikke. Jeg må henstille, at de besparelser, der nu er forberedt, omgående bliver en realitet. Det radikale venstre må tillige fastholde, at der snarest sikres de besparelser fremover, der skal dække halvdelen af udgifterne til folkepensioneringen. Det radikale venstre har i finansudvalget stillet forslag om, at de fornødne besparelser i så henseende allerede sikres nu, d. v. s. besparelser for det kommende finansår på ialt 200 mill. kr. De andre partier har ikke i finansudvalget kunnet give tilslutning til dette forslag. Vi vil derfor fremsætte forslaget her i tinget i den nye

folketingssamling, så vi kan få en klaring på, hvem der tør tage ansvaret for, at afgørende dele af besparelserne udsættes på ubestemt tid. Jeg havde ikke på noget tidspunkt forstået, at der først om to år skulle skabes sikkerhed for, at de for finansieringen af pensioneringen nødvendige, varige besparelser gennemføres.

Man må i denne forbindelse heller ikke glemme, at i folkepensionen er der en usikkerhedsmargin, som vi her bør sikre os overfor. Derfor har jeg f. eks. ikke kunnet forstå, at venstre i sine særlige spareforslag synes at udskyde problemet til 1958—59, og det, venstre har krævet her, er jo oven i købet kun undersøgelser og overvejelser i denne forbindelse; jeg skal iøvrigt ikke på nogen måde på forhånd tage standpunkt til det, man ønsker undersøgt og overvejet. Jeg er skuffet over dette, og jeg håber, at man nu både i finansudvalget og i det høje ting tager sig sammen på dette område.

Fanger: Jeg må ligesom andre i mit parti også melde mig som modstander af loven om folkepensionering. Ganske vist betyder de forslag, der i dag er til tredie behandling, efter min mening en forbedring i forhold til de oprindelige forslag, som blev fremsat for snart et år siden, men alligevel må jeg stemme imod dem.

Det er ikke således, at jeg ikke gerne ser, at vore gamle har det så godt som muligt økonomisk set — det ønsker vist alle her i salen. Jeg hører imidlertid til dem, som mener, at den tekniske udvikling indenfor alle erhvervsgrene i løbet af ca. 20 år vil muliggøre en fordobling af levedoden for hele befolkningen, men det er tvivlsomt, om det vil ske, for mange omstændigheder vil arbejde imod denne produktionsstigning.

Først er der problemet med arbejdstidsnedsættelse, og i samme omfang en sådan finder sted, bliver produktionsstigningen selvsagt mindre. For det andet melder staten sig som parthaver i produktionsstigningen og vil sikkert tage en stedse større del af nationalindkomsten. Endelig vil det være en betingelse for den større produktion, at der er opsparet kapital til investeringer i stedse stigende målestok, og dette vil blive modvirket af forslaget om at anvende et stedse større beløb til folke-

[Fanger.]

pensionering, idet opsparingen herved vil blive forringet. Der bliver, når folkepensionsforslaget er trådt i kraft, mindre at spare af, og der bliver også mindre at spare til.

I stedet for at begynde med folkepensionering synes jeg, at vi hellere skulle tænke på ungdommens uddannelse, tænke på kapital til de investeringer, der er nødvendige for at skaffe plads til de nye store årgange, som nu begynder at melde sig på arbejdspladserne, og nødvendige for at følge med i den tekniske udvikling. Medens man for 50 år siden til jordarbejde kunne nøjes med hakke, skovl og spade, er det i dag gravemaskine, bulldozer og lastbiler, det drejer sig om, hvis man vil følge med tiden, altså investering og atter investering, en tendens, der vil blive yderligere forstærket i fremtiden.

Ja, men er den nuværende aldersrente da ikke uanstændig lille, kan man spørge. Heroverfor må jeg gøre opmærksom på, at aldersrenten fra før krigen er steget ca. 75 pct. i realindkomst, medens den arbejdsdel af befolkningen kun har haft en stigning på ca. 22 pct. Endelig er den nuværende aldersrente, som for et ægtepar i provinsen andrager ca. 4 300 kr., ikke så dårlig, som mange vil gøre den til; aldersrentenyderen vil i mange tilfælde have en højere levefod end en familieforsørger med 10 000 kr. i indtægt, når man vel at mærke tager hensyn til, at familieforsørgeren har en større skat at betale, større husleje, udgift til børneforsørgelse og mange andre udgifter.

Forslaget vil betyde en overflytning af købekraft fra den arbejdende del af befolkningen til de gamle og dermed i stort omfang fra opsparing til forbrug. Forslaget vil betyde ikke alene en forhøjelse af udgifterne til alderdomsforsørgelse på ca. 200 mill. kr., som angivet i betænkningen, men man må regne med, at fremtidig vil alle tage den folkepension, der kan tilkomme dem; derved vil udgiften stige meget betydeligt, og det er der ikke skaffet dækning for. Endelig mener jeg, at der for staten fremefter vil være mange investeringsopgaver og også sociale opgaver, der er langt mere påtrængende og burde løses før folkepensioneringssagen, men som nu må udskydes.

Socialministeren (Strøm): Som jeg gjorde det ved lovforslagets anden behandling, vil jeg også her ved tredje behandling af lovforslaget rette en varm tak først til udvalgets formand, det ærede medlem fru Edel Saunte, og til udvalgets medlemmer for det store arbejde, de har udført i udvalget; det gælder ikke mindst ordføreren for det socialdemokratiske parti, det ærede medlem hr. Bundvad, ordføreren for partiet venstre, det ærede medlem hr. Lorentzen, ordføreren for det konservative folkeparti, det ærede medlem hr. Poul Møller, og ordføreren for det radikale venstre, det ærede medlem hr. Svend Jørgensen. Jeg takker dem for det arbejde, der er udført i udvalget, et arbejde, der nu har givet et resultat, som et bredt flertal har kunnet slutte op om. Jeg takker også de embedsmænd i folketingssekretariatet og i ministerierne, som har været til rådighed for udvalget. Endelig retter jeg også en tak til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen for tilslutningen til folkepensionsforslaget og enkeforslaget.

Der er ingen, der med rette kan sige, at denne lovgivning ikke har været grundigt behandlet. Det er sagt før, men jeg synes; jeg vil sige det igen, at det var i 1948, under den første regering Hedtoft, at jeg på regeringens vegne nedsatte folkeforsikringskommissionen. Efter 7 års arbejde afgav kommissionen en betænkning, som jeg modtog i juni 1955. Det lykkedes ikke kommissionen at afgive en enstemmig indstilling, men på grund af en indstilling fra socialdemokratiets og det radikale venstres repræsentanter fremsatte jeg her i folketinget den 11. november 1955 de lovforslag, som i folketingsudvalget har dannet grundlaget for de forhandlinger, der nu er afsluttet med et lovforslag, hvorom der er enighed i udvalget. Jeg synes, der er god grund til at understreges, at der er gået et grundigt arbejde forud for fremsættelsen af lovforslaget og i udvalget, hvis arbejde nu er afsluttet.

Det er klart, at partierne har måttet bøje sig imod hinanden. Det er ikke det forslag, jeg fremsatte, der nu bliver lov, og der er heller ikke andre partier, der kan sige, at det, de har villet, er det, der bliver gennemført. Men vi har altså talt os tilrette om spørgsmålene, og gennemførelsen af en

[Socialministeren.]

reform af denne karakter synes jeg i høj grad vinder ved, at der står så stor en del af folketingsmedlemmerne bag, sådan som vi efter tillægsbetænkningens afgivelse og efter forhandlingen her ved tredje behandling også har lov at regne med.

Da arbejdet med denne betydningsfulde ændring af lovgivningen blev påbegyndt, var målsætningen dels at give de nuværende rentemodtagere en økonomisk forbedring af deres forhold, dels at påbegynde en almindelig folkepension. Denne målsætning er fastholdt.

Det har vakt almindelig glæde blandt alders- og invaliderentemodtagerne, at de nu for eftertiden får folkepension og invalidepension. Det er jo sådan, at hvadenten det er den indtægtsbestemte folkepension eller folkepensionens mindstebeløb, der er tale om, er benævnelsen ens. Jeg finder ligesom rentemodtagerne, at dette er en meget tilfredsstillende løsning af spørgsmålet, og det tjener intet formål, hvis man vil prøve at lave en sondring mellem de to former for folkepension.

Der er alders- og invaliderentemodtagere, som fremfører de betragtninger, at de, når folkepensionen gennemføres, vil få mindre i rente, idet de mener, at forskellige tillæg bortfalder. Dette er selvfølgelig ikke rigtigt, men for at forebygge yderligere misforståelser vil jeg gerne sige et par ord om denne sag. Forholdet er jo det, at en aldersrentemodtager — eksempelvis et ægtepar i købstæderne — under den nugældende ordning med de fra 1. oktober 1956 gældende satser får i grundbeløb og rentetillæg 285 kr. pr. måned, hvortil kommer et årligt beklædningsstillæg, forskellige eengangsydelser og brændselstillæg svarende til 18 hl koks.

Hvis man regnede samtlige disse ydelser sammen til et månedligt beløb, ville dette udgøre 361 kr. For en enlig i købstæderne ville de tilsvarende tal være 190 kr. og 241 kr. I stedet for det nævnte grundbeløb og rentetillæg på henholdsvis 285 kr. og 190 kr., som nu bliver udbetalt rentemodtagerne pr. måned, og de årlige ydelser vil ydelsen fra 1. april 1957, da de nævnte tillæg indgår i grundbeløbet, på basis af de i dag gældende pristal blive henholdsvis 361 kr. og 241 kr., altså det samme, som

reelt udbetales nu. På tilsvarende måde vil det være i det øvrige land. Når jeg har valgt eksemplet fra købstæderne, er det, fordi det ligger noget nær midt imellem København og landet.

Der er altså ikke tale om, at nogen får mindre. Men jeg vil gerne understrege, som jeg også gjorde det ved anden behandling, at nu må rentemodtagerne jo selv lægge fra til brændsel og beklædning.

Fra 1. oktober 1957 kommer så en forhøjelse for folkepensionisterne. Da vil grundbeløbet for ægtepar blive forhøjet med ca. 400 kr. i hovedstaden, ca. 500 kr. i købstæderne og 600 kr. på landet og for enlige henholdsvis ca. 267 kr., 333 kr. og 400 kr. Dette vil for det eksempel, jeg pegede på før, ægteparret i købstæderne, betyde, at den månedlige pension på 361 kr. vil blive forhøjet til ca. 404 kr., og for enlige forhøjes den til 272 kr., stadig med pristallet i dag som grundlag.

Som jeg gjorde det ved anden behandling, vil jeg også nu gøre opmærksom på, at da de nye regler først træder i kraft fra 1. april 1957, er det min hensigt at stille forslag om, at der på samme måde som i de foregående år udbetales en særlig ydelse til rentemodtagerne sammen med renten i januar 1957. Derom har jeg også givet det folketingsudvalg, der har behandlet sagen, besked.

Et andet led i forbedringen af rentemodtagernes forhold var de noget lempede fradragsregler, der var foreslået i det oprindelige forslag. Der er i udvalget blevet enighed om en vis stramning af forslaget fradragsregler for formueindtægter, hvilket ordførerne nærmere har gjort rede for, men der er dog stadig i det nu foreliggende lovforslag en forbedring i forhold til de hidtil gældende regler.

Der har været rejst kritik af fradragsreglerne fra privatpensionisternes side, men jeg vil bede pensionisterne lægge mærke til, at deres stilling i forhold til den gældende lovgivning er blevet betydeligt forbedret. Et ægtepar i København vil efter de gældende regler kunne have en årlig pension på ca. 2 550 kr., uden at renten nedsættes, medens en pensionist efter forslaget vil kunne have omtrent 3 500 kr. i årlig pension, uden at folkepensionen nedsættes. Disse tal er nettoindtægten. Tager man betalte skatter og kontingenter i betragt-

[Socialministeren.]

ning, kan indtægten være ca. 4 900 kr., uden at folkepensionen nedsættes, medens den nu kun kan være 2 900 kr.

Der er altså ikke tale om, at privatpensionisternes forhold er blevet forringet, tværtimod. Jeg har da også forstået det sådan, at det, man er utilfreds med, er, at formueejerne er blevet stillet noget gunstigere i forhold til fradragsreglerne end privatpensionisterne. Efter den ændring, der er foreslået og vedtaget her ved tredje behandling, er dette forhold noget ændret, og jeg vil mene, alt taget i betragtning, at begge de nævnte grupper bør være tilfredse med de forbedringer, forslaget indeholder for dem.

Den 1. oktober 1957 træder reglerne om en folkepension uden hensyn til økonomiske forhold i kraft. Foreløbig er denne del af folkepensionen, som ydes til personer over 67 år, der ikke kan få indtægtsbestemt folkepension, som bekendt sat til et beløb svarende til 9 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst, for tiden indtil 31. marts 1958 1 020 kr. for ægtepar og $\frac{2}{3}$ heraf eller 684 kr. for enlige.

Denne folkepension tilkommer efter forslaget ikke personer, der får pension fra stat og kommune eller fra koncessionerede selskaber. Tjenestemændene har givet udtryk for utilfredshed med, at de skal bidrage til folkepensionen, uanset at de ikke er berettigede til mindstebeløbet. Tjenestemændene har som bekendt ligesom andre krav på den indtægtsbestemte folkepension i de tilfælde, hvor deres indtægter hjemler ret dertil. Men altså, tjenestemændene er noget utilfredse med, at de skal betale bidraget. Jeg synes imidlertid, at udvalget har peget på noget væsentligt med de bemærkninger, der er fremført i tillægsbetænkningen, og hvorefter dette forhold efter udvalgets opfattelse bør tages i betragtning ved fastsættelsen af tjenestemændenes fremtidige lønnings- og pensionsvilkår. Dertil vil jeg gerne føje, at jeg har forstået tjenestemændene sådan, at de

gerne vil være medvirkende til at hjælpe de nuværende rentemodtagere til noget bedre økonomiske kår. Det sker med gennemførelsen af dette lovforslag, og det må jeg så måske bede tjenestemændene have i erindring, når bidraget skal betales.

Det har været diskuteret, hvordan kommunalbestyrelserne skal administrere denne lov. Det er ikke meningen, at der skal oprettes nye administrative organer. Det var man også i udvalget enig om, ligesom man var enig om, at kommunalbestyrelsen kan delegere sin kompetence til et i forvejen bestående udvalg.

Det ærede medlem hr. Svend Jørgensen spurgte, om jeg ville bekræfte, at folk, der er 67 år, kan rette henvendelse til kommunalbestyrelsen om at få folkepensionens mindstebeløb. Det skal jeg gerne bekræfte. Det ærede medlem spurgte også, om mindstebeløbet eventuelt kan udbetales kvartalsvis. Jeg har nu regnet med, at det skulle udbetales månedsvis, men jeg skal gerne overveje spørgsmålet endnu en gang.

Den forbedring af rentemodtagernes kår, som gennemføres ved loven, omfatter også invaliderentemodtagere, der fremtidig benævnes invalidepensionister. For disse gennemføres yderligere en forhøjelse af invaliditetstillægget, der fremtidig gøres ens for hele landet. Som det fremgår af udvalgsbetænkningen, er det min hensigt at nedsætte en kommission til undersøgelse af invalidernes forhold, for at det kan blive klargjort, om der er behov for yderligere ændring i lovgivningen for disse.

Det ærede medlem hr. Søren Olesen kredsede om den påstand, at vi kunne have fået en bedre lov, hvis man havde holdt sig til, hvad der kunne opnås enighed om. Mig bekendt er det lovforslag, vi her har til behandling, netop det, der var mulighed for at opnå enighed om, og skulle de gamle og invaliderne vente, til der kunne opnås enighed om retsforbundets ønsker, kunne der måske være gået 7 år til udover de 7 år i folkeforsikringskommissionen, hvoraf det ærede medlem hr. Søren Olesen var medlem.

[Socialministeren.]

Derfor foretrak vi altså det forlig, der her var tale om.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen spurgte, hvorfor vi ikke i større udstrækning havde taget hensyn til visse ønsker, der var rejst af partiet venstre med hensyn til mindstebeløbet. Det, der har været min opgave i denne sag, har været at få gennemført en ordning, som alle fire gamle partier kunne stå bagved. Dette synes jeg er lykkes, og det tjener intet formål at underkende værdien heraf. Og det mest interessante er jo, at det mindstebeløb, som folkepensionister kan få udbetalt, er udformet efter venstres repræsentants indstilling i folkeforsikringskommissionen.

Jeg ser også med stor tilfredshed på gennemførelsen af lovforslaget om ændring af forsorgslovens § 282, hvorved der åbnes en videre adgang til at yde hjælp til enker. Som jeg sagde ved min fremsættelse af lovforslaget, måtte man fremfor indførelse af en egentlig enkepensionsordning — i alt fald indtil videre — anse det for rigtigere at søge mulighederne for at yde hjælp til enkerne udvidet ved en udbygning af de lovbestemmelser herom, som gennemførtes ved loven af 30. april 1955. Det er min opfattelse, at denne udbygning af bestemmelsen vil medføre en væsentlig forbedring af enkeres stilling. Ændringen betyder således, at den særlige overgangshjælp ved mandens død også skal kunne ydes til enker, der ikke har børn; og den løbende underholdshjælp, der kan ydes i fortsættelse af overgangshjælpen, vil fremtidig kunne ydes alle kvinder, der bliver enker efter det 50. år, uanset om de har børn. Enlige mødre, herunder enker, der har oppebåret denne løbende underholdshjælp indtil et barns fyldte 18. år, vil endvidere kunne fortsætte med at få hjælp, såfremt de på barnets 18 års fødselsdag er fyldt 45 år. Endelig vil der kunne ydes uddannelseshjælp til enker uden hensyn til, om de har børn. Den heromhandlede hjælp er særhjelpe.

Hvorvidt man skal søge gennemført yderligere foranstaltninger til fordel for enkerne, eventuelt gennem indførelse af en egentlig enkepensionsordning, vil herefter blive overvejet i det udvalg, jeg har lovet folketings-

udvalget at nedsætte om dette spørgsmål.

Jeg har tidligere givet udtryk for, at jeg betragter det som et stort fremskridt, at denne lovgivning gennemføres. Det er min overbevisning, at der hermed føjes noget nyt og værdifuldt til den danske sociallovgivning, og jeg vil derfor gerne endnu en gang takke alle, der har medvirket til at gennemføre denne sag til gavn for invaliderne og vore gamle medborgere.

Finansministeren (Kampmann): Der er under forhandlingerne fremsat en række bemærkninger vedrørende dette lovforslags betydning henholdsvis for den private opsparing og den offentlige opsparing; jeg skal imidlertid på dette fremskredne tidspunkt af debatten nøjes med at knytte nogle enkelte kommentarer hertil. Før jeg gør det, vil jeg dog sige, at efter at jeg har hørt debatten her i dag, har jeg ikke det indtryk, at den ordning, der nu gennemføres, giver for meget i retning af at forbedre vilkårene for de ældre. Meget af den kritik, der er fremført mod dette folkepensionslovsforslag, går jo netop ud på, at man i højere grad burde have udlignet forskellen mellem zonerne, at man i højere grad burde have taget hensyn til dem, der lægger kapital op, og at en afbalancering mellem de forskellige grupper burde have været foretaget på en anden måde. Jeg tager det som udtryk for, at den kompromisløsning, der er truffet, har taget hensyn til de forskellige anskuelser.

Det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen fremførte den betragtning, at dette forslag ikke ville skaffe den fornødne ro omkring disse problemer. Jeg må sige, at jeg ikke rigtig fatter logikken i det ærede medlems betragtning. Det er sådan, som det ærede medlem meget rigtigt gjorde opmærksom på, at der med de nuværende regler for aldersforsørgelse er en væsentlig spænding mellem dem, der modtager aldersrente, dem, der modtager offentlig pension, og dem, der slet ikke får noget. Nu går vi den vej, at vi søger at udligne nogle af disse forskelle. Vi er ikke nået så langt, at vi udligner alle forskelle, men hvorledes vil det ærede medlem kunne tro, at det, hvis vi ikke engang tog dette lille skridt, i højere grad skulle kunne standse den uro, den diskussion, der er om

[Finansministeren.]

dette spørgsmål, end hvis vi gennemfører den lovgivning, der er til behandling i dag?

Vedrørende den private opsparing går det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen uden videre ud fra, at gennemførelsen af dette lovforslag vil formindske den private opsparing, og det gik jo også som en rød tråd igennem det, der blev anført af flere ærede medlemmer, særlig af det ærede medlem hr. Tesdorpf, det ærede medlem hr. Adolph Sørensen og det ærede medlem hr. Bøgholm, at de mente, at gennemførelsen af disse forslag ville formindske den private opsparing. Han fremsatte denne anskuelse som et faktum, sådan er det. Jeg har før, særlig under anden behandling af lovforslaget, prøvet at imødegå denne anskuelse. Jeg må sige, at det ikke altid er let at bedømme, hvor godt det lykkes for én, men da jeg hørte det ærede medlem hr. Poul Møller i dag, så havde jeg i alt fald det indtryk, at han var blevet overbevist af de argumenter, der hyppigt fra socialdemokratiets side er blevet anført vedrørende dette spørgsmål, og det glædede mig at høre disse argumenter fremført med så stor dygtighed. Man kan så have sine egne tanker om den energi, der blev lagt i argumentationen. Det fritager mig i hvert fald for at gå så stærkt ind på disse ting. Men jeg vil alligevel have lov at spørge: Hvordan kan det forhold, at man kan have større arbejdsindtægt, større pensionsindtægt og større renteindtægt og alligevel få sin fulde folkepension, virke i retning af at formindske lysten til at tegne pensionsforsikring eller lægge op til en renteindtægt eller fortsætte med arbejde og arbejdsindtægt? Jeg har da forstået det sådan, og det ærede medlem hr. Poul Møller gav stærkt udtryk for det samme, at noget af det vigtigste i den folkepension, vi gennemfører i dag, er, at den muliggør, at produktionen øges, at opsparingen øges, således at vi får råd til at forsørge de flere ældre, som ganske af sig selv kommer i de følgende år.

Jeg må måske også have lov at føje den betragtning til, at tjenestemændene har en pensionsordning, der er god, og som de er tilfredse med. Men er det nogen steder dokumenteret, at tjenestemænd sparer mindre op end andre indtægtsmodtagere i til-

svarende indkomstklasser? Det er min erfaring, at tjenestemænd også er sparsommelige ligesom andre mennesker, at det, at de modtager pension, ikke har forhindret dem i også at lægge noget til side til alderdommen. Så kan man naturligvis sige, som det ærede medlem hr. Fanger var inde på, at 1 pct.-bidraget vil formindske opsparingen hos de private. Dér må man vel nok sige, at sådan som bidragspligten er udformet, vil den kun betyde en meget lille nedgang i den private opsparing, så jeg tror som sagt ikke, at det er på området vedrørende den private opsparing, at den store fare for samfundsøkonomien skulle ligge ved gennemførelsen af dette forslag. Men man kan spørge: Vil så forslaget gennemførelse ikke forringe statens økonomi på en sådan måde, at her ligger en afgørende fare for den fremtidige økonomiske udvikling?

Fra partiet venstre har vi fået formuleret to diametralt modsatte synspunkter. Det ærede medlem hr. Lorentzen, der var ordfører for partiet venstre, er for folkepensionen, men mod overskud på statsbudgettet, medens det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen er imod folkepension, men for overskud. Nu fandt de herrer jo hinanden, idet de enedes om, at der skulle spares. Så sparer det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen til et overskud og det ærede medlem hr. Lorentzen til folkepension, og så er vi nået derhen, hvor jeg var forleden dag, da vi diskuterede dette: at jeg ikke synes, vi skal diskutere så meget, om vi sparer til det ene eller det andet.

Jeg vil dog gerne have lov til her ved tredje behandling ganske kort, også som svar til det ærede medlem hr. Lorentzen, at gøre opmærksom på, hvordan diskussionen om de nødvendige besparelser på statens budget er forløbet. Det begyndte med, som det ærede medlem hr. Lorentzen sagde, at regeringen fremsatte forslag, hvorefter der i og for sig ikke tiltrængtes besparelser som følge af folkepensionens gennemførelse, fordi der i forslaget var indeholdt en bidragspligt, der fuldtud dækkede udgifterne ved forslaget. Så siger det ærede medlem hr. Lorentzen i dag: som følge heraf har regeringen sagt, at det var ikke dens hovedpine at finde besparelsesforslag. Men, ærede medlem, det passer jo ikke, vi har jo netop

[Finansministeren.]

i sommerens løb bestræbt os for at finde besparelsesforslag og fremlagt dem i finansudvalget; vanskeligheden var — som jeg påpegede her i tinget for et par uger siden — at der, indtil jeg gjorde opmærksom på det, ikke var kommet besparelsesforslag fra det konservative folkeparti og partiet venstre. Det hjalp. Det kan også være, jeg brød ind i en udvikling, og at besparelsesforslag alligevel ville være kommet i løbet af et par dage — det skal jeg ikke kunne sige — men de kom i hvert fald.

Der kom et forslag fra konservativ side, som vi er taknemlige for; det viser, at man interesserer sig stærkt for problemerne. Det omfattede besparelsesforslag på 27 mill. kr. Ved den nærmere gennemgang viste det sig, at det måske kun skulle være 24—25 mill. kr., og at det i høj grad vedrørte samme emner som dem, regeringen har taget fat på, således at der var tale om nye forslag til ialt 8 mill. kr.

Fra partiet venstre kom der ikke noget forslag den dag. Det ærede medlem hr. Lorentzen sagde, at det ikke var venstres opgave at stille besparelsesforslag. Men det ærede medlem må øjensynlig have fortrudt, for et par dage efter kom der i finansudvalget et besparelsesforslag fra partiet venstre, og nu havde man sådan set god tid, det skulle bare gennemføres inden begyndelsen af finansåret 1958—59. Vi må så se på disse forslag.

Jeg hørte i dag det ærede medlem hr. Lorentzen sige, at nu var også partiet venstre begyndt at erkende, at besparelsesforslag godt kunne indeholde indtægtsforhøjelser. Jeg siger tak for denne erkendelse; jeg hørte også godt kommentaren til den. Det, jeg gør opmærksom på, er, at en række af de besparelsesforslag, der er fremsat af partiet venstre, betyder indtægtsforhøjelser og derfor nok kan siges at være reelle besparelsesforslag, men samtidig indebærer visse forringelser for dem, der hidtil har modtaget disse beløb. Det er noget, vi nok skal diskutere fremover.

Det skal være min konklusion og samtidig et svar til det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, at selvom det ærede medlem og jeg måske ikke er enige om alle de besparelsesmuligheder, der foreligger, ikke enige om, hvor meget man kan spare på de forskellige

områder, vil det glæde mig meget, om det ærede medlem vil fortsætte med at drive på i finansudvalget, for at besparelsesdrøftelserne kan tilendebringes. Jeg syntes, det kneb for os at komme i gang.

Jeg håber, vi kan fuldføre arbejdet, således at der ikke sker de frygtelige ting for statens finanser, som vi har været præsenteret for i dag. Jeg mener også, at alle de, der stemmer for folkepensionen, har en forpligtelse til at deltage aktivt i disse drøftelser.

Søren Olesen: Jeg må gøre den højtærede socialminister opmærksom på, at jeg ikke har sagt noget om, at man burde have udsat behandlingen af forslaget. Jeg sagde, at hvis man havde udeladt de ting, hvorom der har været den store uenighed, ikke blot som den har åbenbaret sig i dag, men også som den har givet sig tilkende under udvalgsarbejdet, ville man have fået en bedre lov, i stedet for at man nu får en dårlig lov; så ville man måske også hurtigere være nået til et resultat.

Tesdorpf: Den højtærede finansminister kan ikke forstå, at det skulle kunne formindske den private opsparring, når man som gammel kan have forskellig form for større indtægt og alligevel få aldersrente og folkepension. Forklaringen er den meget enkle, at hvis man ved, at staten sørger for en, når man bliver gammel, om ikke flot, så dog så det kan gå an, vil man foretrække, medens man er ung og yngre og har lyst til at bruge penge, simpelthen at bruge pengene med det samme. Så enkelt er det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende indførelse af folkepension, ændringer af fradragreglerne for beregning af folkepension og invalidepension og forhøjelse af pensionernes grundbeløb)
vedtoges med 139 stemmer mod 11; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om pristalsreguleret aldersdomsforsikring og aldersdomsopsparing
vedtoges med 141 stemmer mod 12.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) vedtoges enstemmigt med 156 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes kl. 17⁴⁰ med følgende dagsorden:

Eventuelt: tredje behandling af:

Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte [af Kirsten Gloerfelt-Tarp m. fl.].

Mødet hævet kl. 17³⁸.

132. møde.

Onsdag den 26. september kl. 17⁴⁰.

Formanden: Den på dagsordenen opførte sag kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Tredie behandling af forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte [af Kirsten Gloerfelt-Tarp m. fl.].

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5921).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Udvalgets ordfører (Kirsten Gloerfelt-Tarp): Jeg skal herved mundtligt afgive tillægsbetænkning. Udvalget har holdt et møde mellem anden og tredje behandling og indstiller herefter enstemmigt lovforslaget med de ved anden behandling vedtagne ændringer til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 142 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

I skrivelse af dags dato anmoder folketingsmand Urban Hansen om at måtte udtræde af folketinget med udgangen af indeværende folketingsår. Første stedfortræder er inkassator Hans Christensen, Gentofte.

I skrivelse af dags dato anmoder folketingsmand Givskov Christensen om at måtte udtræde af folketinget med udgangen af indeværende folketingsår. Første stedfortræder er snedkermester Oscar Kryger, Helsingør.

Fra faglige og andre sammenslutninger er modtaget en række henvendelser om arbejdsretlige, sociale og økonomiske spørgsmål samt om internationale forhold. Henvendelserne er fremlagt til gennemsyn for medlemmerne i læseværelset.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Hvis det bliver nødvendigt af afholde flere møder i dette folketingsår, vil meddelelse blive sendt til medlemmerne gennem folketingets bureau.

Mødet hævet kl. 17⁴².

Der blev ikke holdt flere møder i folketingsåret 1955—56.